

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 6903/12

וערעור שכנגד

לפני :
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערערים והמשיבים שכנגד :
1. Canwest Global Communications Corp.
2. ריצ'רד לייפסיק
3. ליאונרד אספר
4. משה רונן

נגד

המשיבים והמערערים שכנגד :
1. אלי עזור
2. מרקעי תקשורת בע"מ

ערעור וערעור שכנגד על פסק הדין של בית המשפט המחוזי
בתל אביב-יפו (כב' השופטת ד"ר מ' אגמון-גונן) בת"א
1702/07 מיום 20.6.2012

תאריך הישיבה : ו' בניסן התשע"ה (26.3.2015)

בשם המערערים והמשיבים
שכנגד :
עו"ד יונתן שיף ; עו"ד מירית בן-נאים ; עו"ד טליה
וייס-עמר

בשם המשיבים והמערערים
שכנגד :
עו"ד אשר אקסלרד ; עו"ד מיכאל נאור

פסק-דין

השופט ע' פוגלמן:

לפנינו ערעור וערעור שכנגד על פסק הדין של בית המשפט המחוזי בתל
אביב-יפו (כב' השופטת ד"ר מ' אגמון-גונן) שמצא כי המערערים אחראים בלשון

הרע בגין פרסומים שהופנו כלפי המשיבים; וכי עליהם לפצות את המשיבים בסך של מיליון ש"ח.

תמצית העובדות ופסק הדין של בית המשפט המחוזי

1. ברקע להליך שלפנינו, כמתואר בפסק הדין של בית המשפט המחוזי, סכסוך שהתעורר בין המערערת 1 (להלן: קאנווסט) לבין המשיבה 2 (להלן: מרקעי תקשורת) בשנים 2004-2005 בעניין בעלות על קבוצת חברות שמחזיקה בבעלותה את עיתון הג'רוזלם פוסט (להלן גם: העיתון) וכלי תקשורת נלווים לו (להלן ביחד: קבוצת הפוסט או הקבוצה). הנפשות הפועלות הצריכות לעניין הן המשיב 1, שהוא בעל השליטה במרקעי תקשורת (להלן: עזור; ביחד: המשיבים); המערערים 2-3, שהם בעלי תפקידים בקאנווסט; והמערער 4, שהוא יועץ עסקי של המערערים 1-3 (להלן ביחד: המערערים).

2. נעמוד בתמצית על עיקרי הסכסוך. במהלך שנת 2004 ניהלו קאנווסט ומרקעי תקשורת משא ומתן לגבי האפשרות לרכוש במשותף את קבוצת הפוסט. בחודשים יוני ונובמבר של שנת 2004 חתמו החברות על מכתב כוונות ומכתב נוסף, בהתאמה (להלן ביחד: זכרון הדברים) שעוסקים באופן שבו יותוו בעלותן המשותפת בקבוצה; הרכב הדירקטוריון שלה; ומדיניות העריכה של העיתון. בסופו של יום לא יצאה הרכישה המשותפת אל הפועל, ומרקעי תקשורת רכשה לבדה את קבוצת הפוסט. לאחר הרכישה המשיכו הצדדים לנהל משא ומתן שעניינו הסדרת שותפות אפשרית בקבוצה בין החברות אך לא הגיעו לידי הסכמות. משהדברות האמורה לא נשאה פרי פתחה קאנווסט בהליך בוררות בניו יורק נגד מרקעי תקשורת. המחלוקת בין הצדדים עסקה בעיקרה בשאלה אם זכרון הדברים שנחתם בין קאנווסט לבין מרקעי תקשורת היה בעל תוקף מחייב; ואם העובדה שלאחר שרכשה לבדה את קבוצת הפוסט ביקשה מרקעי תקשורת לשנות את התנאים שנקבעו בזכרון הדברים בנוגע למאפייני הניהול המשותף של הקבוצה היוותה הפרה של החובה לנהל משא ומתן בתום לב. בפסק בוררות מיום 30.5.2006 נדחו טענותיה של קאנווסט ונקבע כי לזכרון הדברים לא היה תוקף מחייב; וכי המשיבים לא הפרו את חובתם לשאת ולתת בתום לב.

3. בתקופת ניהול הבוררות פורסמו בכלי תקשורת ישראליים 6 "סדרות פרסומים" (להלן גם: הפרסומים; על מונח זה ראו להלן בפסקה 4) שנגעו לעסקת הרכישה של קבוצת הפוסט. בפרסומים האמורים עלו טענות שעניינן התנהלות עסקית פסולה של

עזור ושל מרקעי תקשורת במסגרת הסכסוך בין הצדדים. הפרסומים כללו סיקור נרחב של השתלשלות האירועים שהביאה לסכסוך שפרץ בין מרקעי תקשורת לבין קאנווסט, תוך הצגה מפורטת של ההליכים המשפטיים שהתנהלו אותה עת ביניהן; ונזכרו בהם דברי ביקורת מפי קאנווסט ונציגיה על המשיבים, ובפרט על עזור. בין היתר, נטען כי התנהלותם של האחרונים בסכסוך חרגה מנורמות מקובלות; וכי מסוכן להתקשר עמם בעסקים. על כך עוד יפורט בהמשך. מקורם של פרסומים אלה, לפי פסיקת בית המשפט המחוזי, היה בשירותי יחסי ציבור ששכרה קאנווסט במטרה ליצור לעזור תדמית שלילית של מי שמסוכן לנהל עמו עסקים. כל זאת במטרה ללחוץ עליו להתפשר בהליך הבוררות שהתנהל בין הצדדים. בית המשפט מצא כי לצורך הגשמת מטרה זו הוכנה "תכנית משחק" (להלן: התכנית או תכנית המשחק) שכוונה בעיקרה נגד עזור ונועדה לפגוע בו באמצעים שונים, והפרסומים היו בבחינת הוצאתה לפועל של תכנית זו.

4. המשיבים – עזור ומרקעי תקשורת – סברו כי פרסומים אלה הוציאו דיבתם רעה והגישו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו תביעה שבה עתרו לקבלת פיצויים מכוח עוולת לשון הרע, מכוח עוולת הרשלנות ומכוח עילות נוספות (שלא נדונו על ידי בית המשפט המחוזי). בתביעתם מיינו המשיבים את הפרסומים השונים ל"סדרות פרסומים" כאמור לעיל. המונח "סדרת פרסומים" שימש את המשיבים בהתייחסם להופעתן של כמה כתבות (שכל אחת מהן מהווה "פרסום" כאמור בסעיף 2(ב)(2) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: חוק איסור לשון הרע או החוק)), שתוכנן כמעט זהה, הן במסדות (פלטפורמות) שונות של אותו עיתון (בדפוס ובמרשתת; בעברית ובאנגלית), הן בעיתונים שונים. חלוקה זו שימשה את בית המשפט המחוזי לדיון בתשתית העובדתית הרלוונטית, ובנתון לכך ננתח גם את הפרסומים השונים. עוד נבהיר כי התביעה הוגשה נגד המערערים בלבד ולא נגד העיתונים שפרסמו את הכתבות, וזאת מכוח סעיף 11(א) לחוק איסור לשון הרע שלפיו גם מי שהביא את דברי לשון הרע לאמצעי התקשורת וגרם בכך לפרסומם יישא באחריות בגינם.

5. ביום 20.6.2012 קיבל בית המשפט (כב' השופטת ד"ר מ' אגמון-גונן) את התביעה ופסק לטובת המשיבים פיצוי בסך כולל של מיליון ש"ח. בית המשפט המחוזי התייחס לסדרות הפרסומים כמכלול, מבלי לבחון את השאלה אם כל אחת מהן כשלעצמה מהווה לשון הרע. נמצא כי הכנת תכנית המשחק מוכיחה כוונה לפגוע בשם הטוב, דבר המשפיע על אופן בחינת הפרסומים ועל המסקנה שהיה בהם משום לשון הרע; כי המערערים נושאים באחריות לפרסומים בהיותם מי שהביאו את התכנים הנדונים לפרסום; וכי לא קמות בנסיבות המקרה ההגנות בחוק איסור לשון הרע – הגנת

אמת בפרסום או הגנת תום הלב. אשר לפיצויים נמצא כי המשיבים לא הניחו תשתית עובדתית מספיקה לטענה שלפיה נגרם להם נזק ממוני כתוצאה מהפרסומים. יחד עם זאת, בית המשפט קבע כי הפרסומים הביאו לנזק בלתי ממוני למשיבים בשל הפגיעה בשמם הטוב ובמהימנותם העסקית. נוכח דברים אלה פסק בית המשפט למשיבים פיצוי כאמור בסך של מיליון ש"ח.

להשלמת התמונה יוער כי בית המשפט המחוזי ערך דיון מפורט בשאלה אם המערערים חבים בנזיקין אף מכוח עוולת הרשלנות. נקבע כי התכנית לפגוע באמצעים שונים בעזור, לרבות על ידי פרסומים שליליים על אודותיו (אך לא רק), מהווה התנהגות שבאה בגדרי עוולת הרשלנות. משכך הגיע בית המשפט למסקנה כי המערערים חבים ברשלנות בגין הנזק הלא ממוני שנגרם למשיבים והעמיד את הפיצויים בראש נזק זה על סך של מיליון ש"ח, בחופף לפיצויים בגין עוולת לשון הרע. אקדים ואומר כי לא ראיתי להרחיב לעניין הטענות שהעלו הצדדים בנושא זה מן הטעם שהמשיבים זנחו טענה זו בסיכומיהם בערכאה קמא ואף בכתב התביעה בהליך קמא נטענה הטענה שנגעה לעוולת הרשלנות כטענה חלופית שהוגבלה (על ידי המשיבים) אך לרשלנות בהפצת הפרסומים מבלי לבדוק את אמיתותם (ראו פסקאות 77-79 לכתב התביעה (מוצג ה למוצגי המשיבים)). משזנחה עילה זו לא היה מקום לבסס עליה את ההכרעה. ממילא, מקומה הטבעי של הסוגיה שלפנינו הוא במסגרת הנורמטיבית של דיני לשון הרע (וזאת מבלי להביע עמדה לגופו של עניין בדבר האפשרות להחיל את עוולת הרשלנות על המקרה דנן).

מכאן הערעור והערעור שכנגד שלפנינו.

טענות הצדדים בערעורים

6. המערערים טוענים כי שגה בית המשפט בקביעתו כי הכוונה שעמדה בבסיס הפרסומים מחייבת את המסקנה כי היה בהם משום לשון הרע, במיוחד בהתחשב בהשלכות הפוגעניות שיש לקביעה זו על חופש הביטוי. מהלך זה של בית המשפט – כך המערערים – הופך את היוצרות בסיווג הפרסומים כלשון הרע בדרך של הענקת בכורה לשאלת הכוונה בפרסום על פני תוכן האמירות ומובנן הסביר. בחינה של כל פרסום לגופו, לפי טיבו והקשרו, הייתה מביאה למסקנה כי הפרסומים כולם לא מהווים

לשון הרע כהגדרתו בחוק איסור לשון הרע, וממילא אינם מקימים חבות בפיצויים. לטענת המערערים, יש להתחשב בעובדה כי הפרסומים יצאו לאור במועדים שונים שנפרסו על כמה שבועות; וכמו כן בכך שתוכן הפרסומים נגע בעיקרו לסיקור עובדתי של הסכסוך והיה סביר ומקובל בעולם העסקי. עוד נטען כי לא הוכח שהמערערים עומדים מאחורי כל הפרסומים; כי יש לקבל את גרסתם, שלפיה הפרסומים דנן נועדו להגן על שמם הטוב כמי שפועלים בתחום הנדבנות (פילנתרופיה) בישראל; כי גם אם ייקבע שיש בפרסומים משום לשון הרע, קמות להם ההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע; וכי הפיצוי שנפסק חורג מהפסיקה הנוהגת במקרים דומים. יוער כי המערערים לא טענו בערעורם לעניין חלוקת האחריות בין כל אחד מהמערערים.

7. המשיבים סומכים ידיהם על קביעות בית המשפט המחוזי. המשיבים מדגישים כי בית המשפט קמא קבע, כממצא עובדתי, כי קאנווסט פעלה בכוונת מכוון לפגוע בעזור כדי להביאו לעמדה מוחלשת במשא ומתן שהתנהל בינם לבין המערערים; וכי גרסת המערערים אשר למטרות התכנית (שלפיה הפרסומים נועדו להגן על שמם-שלהם) נדחתה על ידי בית המשפט על בסיס התרשמותו הבלתי אמצעית מן העדויות. לגופו של עניין טוענים המשיבים כי הפרסומים מציגים את עזור כסחטן וכמי שלא פועל לפי קודים עסקיים מקובלים, ובכך יש משום לשון הרע; וכי הגם שכל פרסום הוא פוגעני ופסול לגופו, יש בהצטברות הפרסומים כדי להסב פגיעה נוספת במשיבים – היא הפגיעה שאליה כיוונו המערערים בתכנית המשחק. בנוסף טוענים המשיבים כי לא קמות למערערים ההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע. אשר לגובה הפיצויים, נטען כי העובדה שנכללה בפרסומים התייחסות ישירה ואישית לעזור העצימה את הפגיעה במשיבים, ומשכך הפיצוי שנפסק מוצדק.

8. במסגרת הערעור שכנגד טוענים המשיבים כי יש אף מקום להגדיל את סכום הפיצויים שנפסק, בשל כך שהוכח שנגרם נזק ממוני כתוצאה מן הפרסומים; ומשום שהפיצויים בגין הנזק הלא ממוני צריכים היו להיות גבוהים יותר. בתשובה לערעור זה סומכת קאנווסט ידיה על קביעת בית המשפט קמא שלפיה המשיבים לא הוכיחו שנגרם להם נזק ממוני, וחוזרת על טענותיה בערעור בנושא ההפחתה המתחייבת של גובה הפיצויים.

דיון והכרעה

הזכות לחופש הביטוי, הזכות לשם טוב ונקודת האיזון ביניהן

9. נעמוד ראשית דבר על התשתית הנורמטיבית הצריכה לעניין. דיני לשון הרע משקפים איזון עדין בין זכויות ואינטרסים כבדי משקל, ה"מושכים" לכיוונים מנוגדים: הזכות לשם טוב מזה, והזכות לחופש ביטוי מזה (ע"א 751/10 פלוני נ' דיין-אורבך, פסקה 16 לחוות דעתי (8.2.2012) (להלן: עניין דיין); ע"א 89/04 נודלמן נ' שרנסקי, פסקה 12 (14.8.2008) (להלן: עניין שרנסקי); רע"א 4740/00 אמר נ' יוסף, פ"ד נה(5) 510, 518 (2001) (להלן: עניין אמר); ע"א 214/89 אבנרי נ' שפירא, פ"ד מג(3) 840, 856-860 (1989) (להלן: עניין אבנרי)). בית משפט זה עמד לא אחת על כך שהן הזכות לחופש ביטוי הן הזכות לשם טוב נגזרות בשיטתנו מן ההגנה על אותה "זכות אם", היא כבוד האדם (ע"א 6024/97 שביט נ' חברה קדישא גחש"א ראשל"צ, פ"ד נג(3) 600, 651 (1999); ע"א 6871/99 רינת נ' רום, פ"ד נו(4) 72, 90-91 (2002) (להלן: עניין רינת); רע"א 10520/03 בן גביר נ' דנקנר, פסקה 10 לחוות דעתו של השופט (כתארו אז) א' ריבלין (12.11.2006) (להלן: עניין בן גביר)). חשיבותן ומרכזיותן של זכויות אלו היא בבחינת מושכלות יסוד. בתמצית די בכך שנאמר כי הזכות לשם טוב היא זכות רחבה שנועדה להגן על ההערכה העצמית ועל כבודו של אדם, והיא מבוססת על הצורך האנושי בהערכה פנימית, בגאווה אישית ובהכרה חברתית (ראו למשל ע"א 10281/03 קורן נ' ארגוב, פסקה 10 (12.12.2006) (להלן: עניין קורן); עניין רינת, בעמ' 84-85; בג"ץ 6126/94 סנש נ' רשות השידור, פ"ד נג(3) 817, 832 (1999)). בעניין אבנרי ציין בית משפט זה כי "כבוד האדם ושמו הטוב חשובים לעתים לאדם כחיים עצמם, הם יקרים לו לרוב יותר מכל נכס אחר" (שם, בעמ' 856). כך גם ציינתי בעניין דיין:

"המוניטין של אדם עשוי לחרוץ את גורלו, לשבט או לחסד. הוא שיקבע, במידה רבה, אם אדם אחר יסכים להעסיקו או לעשות עימו עסקים; אם הציבור ייתן בו אמון ככל שירצה לבקש להיבחר למשרה ציבורית; אם הסובבים אותו יבקשו את חברתו או יפנו לו עורף. פגיעה לא מוצדקת במוניטין של אדם, היא פגיעה לא רק בכבודו הוא, אלא גם באינטרס רחב יותר של התנהלות תקינה של החברה" (שם, פסקה 18 לחוות דעתי).

10. מן העבר השני ניצבת הזכות לחופש הביטוי. חופש הביטוי מבטא את החשיבות שבמיצוי זכותו של האדם לאוטונומיה אישית ולביטוי עצמי. "הוא חיוני להבטחת תקינותו של ההליך הדמוקרטי, הבנוי על הבעת הרצון והדעה החופשית של כל אדם; הוא מהווה יסוד רעיוני ומעשי לשלטון הנבחר בבחירות חופשיות, בהליך שעיקרו חופש דעה ובחירה" (עניין שרנסקי, פסקה 13 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה). מידת ההגנה על חופש הביטוי תקבע, בין היתר, לפי סוג הביטוי ומאפייניו

וכן בהתאם למשקל הזכות המתנגשת בו. ככל שהביטויים חוסים תחת "ליבת" חופש הביטוי, קרי ככל שחשיבותם להגשמת המטרות העומדות בבסיס חופש הביטוי גדלה, כן יורחב היקף ההגנה עליהם (עניין דיין, פסקה 78 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' ריבלין; דנ"פ 7383/08 אונגרפלד נ' מדינת ישראל, פסקה 28 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' ריבלין (11.7.2011)); בג"ץ 5432/03 ש.י.ן לשוויון ייצוג נשים נ' המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין, פ"ד נח(3) 65, 82 (2004); ע"א 1104/00 אפל נ' חסון, פ"ד נו(2) 607, 623-624 (2002) (להלן: עניין אפל); ע"א 4804/94 חברת סטיישן פילם בע"מ נ' המועצה לביקורת סרטים, פ"ד נ(5) 661, 686 (1997)).

11. לעיתים נמצאות הזכות לחופש ביטוי והזכות לשם טוב במתח וכל אחת מהן מושכת לכיוון שונה: השמת הדגש על חופש הביטוי מאפשרת "לסכול" ביטוי פוגעני יותר לשמו הטוב של אדם, ולהפך: נכונות יתר להגן על השם הטוב ולקבוע, כפועל יוצא, כי ביטוי פלוני הוא בבחינת לשון הרע עשויה להיות בעלת השלכות מצננות על חופש הביטוי. "נקודת האיזון" הראויה בין הערכים הנוגדים [...] נחתכת על פי משקלם היחסי של ערכים אלה. האיזון מושג כפרי הערכה ערכית-עקרונית, תוך יישום הערכה מושגית זו על נסיבותיו המיוחדות של המקרה" (עניין בן גביר, פסקה 1 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; ראו גם עניין אבנרי, בעמ' 861-864). כחלק מהערכה זו של נקודת האיזון – שממנה נגזר היקף ההגנה הראויה על הפרסומים – יש להביא בחשבון את מידת העניין הציבורי שמגלה הפרסום שלגביו נטען כי הוא פוגעני וכן את מידת ההשפעה הפוטנציאלית שלו על החיים הציבוריים (על שיקול זה ראו למשל עניין אבנרי, בעמ' 863; ע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558, 570 (2004) (להלן: עניין הרציקוביץ'); עניין דיין, פסקה 106 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' ריבלין; ע"א 4607/92 קליין נ' רונן, פסקה 6 (13.6.1994); ראו בהרחבה אורי שנהר דיני לשון הרע 70-75 (1997) (להלן: שנהר)). מהו "עניין ציבורי"? בית משפט זה כבר עמד על כך ש" [...] הגדרת המונחים 'דמויות ציבוריות' ו'עניינים ציבוריים' אינה משימה פשוטה נוכח מגוון המצבים העשויים להתעורר במציאות" (עניין אפל, בעמ' 620). ככלל, עניין ציבורי יכול לעורר כל מי "שבתחום כזה או אחר של החברה – תרבות, חברה, תקשורת, כלכלה – הגיע לעמדה אשר מביאה אותו לאור הזרקורים" (רע"א 3614/97 יצחק נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד נג(1) 26, 79 (1998) (להלן: עניין יצחק); ראו והשוו לעמדת בית המשפט העליון האמריקני שהכיר בכך ש"דמות ציבורית" עשויה להיות גם כזו של מי שמעורב במחלוקת ציבורית נקודתית, כך שזיהויו כ"דמות ציבורית" מוגבל לאותה מחלוקת: *Gertz v. Robert Welch, Inc.*, 418 U.S. 323, 351 (1974); להרחבה ראו הדיון שערך המשנה

לנשיאה א' ריבלין בעניין דיון, פסקאות 69-72 לחוות דעתו; ראו גם עניין בן גביר, פסקה 22 לחוות דעתו של השופט (כתארו אז) א' ריבלין; עניין יצחק, בעמ' 78-81).

12. כאן המקום להעיר כי לעמדתי, את בחינת העניין הציבורי שבפרסום מסוים יש לערוך לא רק לאחר שנקבע כי יש בפרסום משום לשון הרע (שאו נבדקת השאלה אם חרף כך – בשל העניין הציבורי שבו – מוגן הביטוי והמפרסם לא יישא באחריות בגין לשון הרע), אלא גם אגב בחינת השאלה אם פרסום פלוני הוא כבחינת לשון הרע אם לאו. זאת, בשל כך שלזכות הנפגע – אם הוא דמות ציבורית – צריך שיינתן משקל גם בקביעה אם פרסום מסוים כלל מהווה לשון הרע, נוכח הצורך לאזן בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב, כאמור לעיל. איזון זה תחולתו נפרשת על פרשנות דיני לשון הרע כולם, על נדבכיהם השונים (למהלך דומה ראו עניין הרציקוביץ', בעמ' 570, 575-574. השופט (כתארו אז) א' ריבלין ציין בפרשה זו: "[...] המקום הגאומטרי הראוי לבחינת המקרה שבפנינו מצוי בנדבך הראשון [סיווג פרסום כלשון הרע – ע' פ']. אלא שהקו המבדיל בין שני הנדבכים [הנדבך הנוגע לקביעה שיש בפרסום משום לשון הרע והנדבך הנוגע להגנות הפרסום – ע' פ'] איננו חד. זאת, הן לאור השפעת האיזון החוקתי בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב על נדבכיו השונים של החוק, הן לאור העובדה ששיקולים הנבחנים בעת שנבדק הנדבך הראשון, משליכים על הנדבך השני ולהפך" (שם, בעמ' 574). ראו גם ע"א 9462/04 מורדוב נ' ידיעות אחרונות בע"מ, פ"ד ס(4) 13, 32-33 (2005) (להלן: עניין מורדוב). לעמדה שונה ראו עניין שרנסקי, פסקה 30 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; עניין אפל, בעמ' 622-623. מעניין לציין כי במדינת קליפורניה שבארצות הברית קובע החוק המקומי כי כתביעות בגין פרסום לשון הרע שמגלה עניין ציבורי על התובע להראות סיכוי סביר שיוכיח את טענותיו, וזאת בשל ריבוי תביעות לשון הרע והאפקט המצנן שיש להן על חופש הביטוי, CAL. CIV. PROC. CODE § 425.16 (West 2015).

פרסומים במסגרת סכסוך עסקי

13. שאלת נקודת האיזון הראויה בין הזכות לחופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב כאשר עסקינן בפרסומים הנוגעים לצדדים הנתונים במחלוקת עסקית טרם זכתה לליבון בפסיקתנו. בראש ובראשונה, וככלל הקשר אחר, גם כאשר עסקינן בסכסוך מסוג זה יש לבחון את מידת העניין הציבורי שהוא מעורר. בהקשר זה יש להתחשב בזהות החברות או האנשים המעורבים בסכסוך המתקשר: ברי כי ככל שמדובר באיש ציבור או בחברה ציבורית או ממשלתית כך יגבר העניין הציבורי שבפעילותם, לרבות בסכסוך שבו הם

מעורבים (ראו בנקודה זו DARIO MILO, DEFAMATION AND FREEDOM OF SPEECH (2008) 111-12, 105). יחד עם זאת, גם כאשר בסכסוך מעורבים גורמים "פרטיים" לחלוטין – עדיין יכול הסכסוך ביניהם לעורר עניין ציבורי. לצורך הכרעה בשאלה אם אמנם מעורר הסכסוך עניין ציבורי ניתן להביא בחשבון את מידת ההיכרות של אדם ממוצע עם איש העסקים או עם החברה הרלוונטיים, קרי: אם מדובר בשם מוכר למשק בית ממוצע; בטבע העסקים שאיש העסקים או החברה עוסקים בהם (כך שמי שמספק מוצרי צריכה או שירותים סביר שיזכה לסטטוס של "דמות ציבורית"); ובמידה שבה זוכה איש העסקים או החברה לסיקור תקשורתי בשגרה (ראו והשוו *Snead v. Redland* (1993) 5th Cir. 1325, 1329-30, 998 F.2d *Aggregates Ltd.*). אך בכך אין כדי למצות. להשקפתי, יש להעניק משקל גם לשאלה על מה נסב הסכסוך: ככל שלסכסוך נודעת השפעה עמוקה יותר על סוגיות ליבה שבציבוריות הישראלית – כך יגבר העניין הציבורי בו (ראו והשוו בפסיקה האמריקנית *Ampex Corp. v. Cargle*, 128 Cal. (2005) 1569, 1577, 4th App.). טעם הדבר הוא כי בדומה לנבחר ציבור, גם אנשי עסקים שמספקים מוצר או שירות בשוק תחרותי "מוותרים" על מידה מסוימת של הגנה על זכותם לשם הטוב, נוכח ציפייה סבירה שהתנהלותם תהיה נתונה לביקורת (גישה דומה באה לידי ביטוי בפסק הדין האנגלי שניתן על ידי ה-Queen's Bench Division [*Branson v. Bower*, [2002] Q.B. 737 [25]]; וראו בהקשר זה את דבר בית המשפט העליון לערעורים בדרום אפריקה, שסבר כי על אנשי עסקים להביא בחשבון חשיפה מוגברת לביקורת: "Businessmen who engage in competition (like politicians who take part in public life) expose themselves to, and must expect, a greater degree of criticism than the average private individual" (*DeLange v. Costa* 1989 (2) SA 857 (A) at 862).

14. בצד זאת, יש להעניק משקל גם לפגיעה בשם הטוב שפרסומים על יריבים בסכסוך עסקי עשויים לגרום. חוק איסור לשון הרע אינו מבחין בין הגנה על שמו הטוב של האדם כפרט והטלת דופי בתכונותיו המוסריות לבין פגיעה באדם כאיש עסקים על ידי הטלת דופי בתכונותיו המקצועיות הרלוונטיות (לשון הרע: הדיון המצוי והרצוי, בעמ' 208-209). העובדה שחילופי דברים פוגעניים בין צדדים נעשים במסגרת של סכסוך עסקי, אף כזה שיש בו עניין ציבורי רב, אינה "מכשירה" פרסומים מפני קביעה שיש בהם משום לשון הרע, שכן העולם העסקי איננו עיר מקלט מפני הוצאת דיבה. אולי ההפך הוא הנכון: שמו הטוב של כל אדם יקר לו, וזה של איש עסקים אשר המוניטין שלו הם שאמורים לאפשר לו להתנהל בעולם העסקי, ליצור קשרים ולהקים שותפויות – מקל וחומר; שהרי המוניטין העסקי, כל אותם היתרונות שנצברים לאיש העסקים בשל תכונותיו, כישוריו ודימויו, הוא זה שמושך אחרים להתקשר עמו, זה

אשר משפיע על לקוחות לשוב ולפקוד את עסקו. מכאן נובעת החשיבות הגדולה שיש לשם טוב עבור איש העסקים (ראו והשוו ע"א 5321/98 אינווסט אימפקט בע"מ נ' פקיד שומה תל אביב 1, פ"ד נח(2) 241, 248-250 (2003)).

15. פרסום פוגעני כלפי איש עסקים עלול אפוא להסב לו נזק ניכר. אך מה הדין כאשר פרסום זה מגיע מהכיוון של יריבו של איש העסקים? במצב דברים זה, כאשר ברור מתוכן הפרסום כי מקורו בדברי הצד השני, דומה שיש יסוד להנחה כי הקורא הסביר מתייחס בחשדנות-מה לטענות שנשמעו, וזאת בהינתן מיהות הדובר ועמדתו במסגרת הסכסוך. מכאן נובע כי בפרסום בנסיבות אלו – כאשר הדברים מובאים כלשונם מפי יריבו למחלוקת עסקית – החשש לפגיעה בשמו הטוב של אדם נחלש (ראו והשוו עניין הרציקוביץ', בעמ' 568-569; עניין מורדוב, בעמ' 32-33. לחשיבות פרשנות משמעותה של התבטאות לא רק לפי פירושה המילולי המדויק, אלא גם בנתון להקשר שבו נאמרו הדברים ראו והשוו: עניין בן גביר, פסקה 24 לחוות דעתו של השופט (כתארו אז) א' ריבלין; ע"א 809/89 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 1, 7 (1992)).

16. בשים לב לכל אלה, נראה לי כי בבואנו להעריך את מידת הפגיעה שהסב פרסום פלוני שעניינו סכסוך עסקי, שומה עלינו לבחון ראשית, את מידת החומרה של הביטוי הפוגעני; שנית, את האופן שבו מתואר הסכסוך בין הצדדים – כלום הוצגו עמדות הצדדים הרלוונטיים או שמא הוצגה לקורא תמונה חד-צדדית של היריבות (ראו בהקשר דומה את דברי השופט (כתארו אז) מ' חשין בע"א 5653/98 פלוס נ' חלוקן, פ"ד נה(5) 865, 874 (2001) (להלן: עניין פלוס): "[...] יש לקרוא את כל הכתבה שמדובר בה ואין להסתפק בציטוט חלקי-כתבה אשר אפשר יש בהם, כשהם לעצמם, לשון הרע. שכן אפשר שבחלקי-כתבה אחרים – חלקי-כתבה שאינם לשון הרע – יש כדי ליטול את עוקץ דברי לשון הרע או להקהותו [...] הסם-שכנגד יכול שיבטל את השפעת הארס"); ושלישית, את השאלה אם ניתן דגש ל"אקלים" הסכסוכי שבו מצויים הצדדים (כך שככל שהפרסומים השליליים הוצגו במנותק מהיריבות שבין הצדדים, כן תגדל הנכונות להכיר בפרסומים כלשון הרע, ולהפך). שיקולים אלה, שהאיזון ביניהם הוא שיאפשר לקבוע עד כמה עמוקה פגיעתו של פרסום זה או אחר בעיני הקורא הסביר, עולים בקנה אחד עם המבחן האובייקטיבי הכללי שגובש בפסיקתנו אשר לאופן שבו יש לפרש פרסום מסוים ולקבוע אם יש בו משום לשון הרע.

17. סיכומה של נקודה זו: בבואנו לנתח פרסומים שנעשו במסגרת סכסוך עסקי ולקבוע אם יש בהם משום לשון הרע אם לאו, עלינו להתחשב בשיקולים שונים

המשקפים את האיזון הכללי שמאפיין את יישום דיני לשון הרע – בין חופש הביטוי מזה, לבין הזכות לשם טוב מזה. בכלל זאת, עלינו לבחון את מידת העניין הציבורי שמעורר הסכסוך ואת האופן שבו מוצגים הפרסומים, כאמור לעיל.

מידת העניין הציבורי בפרסומים שלפנינו

18. האם מעורר הסכסוך בין החברות דנן "עניין ציבורי"? המשיבים טוענים כי עזור אינו איש ציבור אלא איש עסקים שפועל במגזר הפרטי, וכי יש להעניק לכך משקל בבחינת הערך הציבורי של הפרסומים. עוד נטען כי הפרסומים לגופם מתמקדים בפגיעה בעזור כאדם, ועיקרם אינו נוגע למדיניות העריכה של העיתון. המערערים מצדם מדגישים כי הסכסוך דנן נגע לשליטה בקבוצה אשר בין היתר מחזיקה בעיתון המופץ בישראל (קבוצת הפוסט), נושא שמעורר עניין ציבורי. ואמנם, אף שאין עסקינן במי שמחזיקים במשרה ציבורית או בחברות ציבוריות או ממשלתיות, קיים עניין ציבורי משמעותי בסיקור הסכסוך בין הצדדים נוכח המשמעויות שנובעות לו לעניין שליטה באמצעי תקשורת בישראל. הגם שככלל עזור ומרקעי תקשורת אינם בהכרח שם שגור בקרב משק בית ממוצע, ועל אף שברגיל הם אינם זוכים לסיקור תקשורתי מקיף – יש לזכור כי עיתון הג'רוזלם פוסט, שהוא עיתון חדשות בעל תפוצה רחבה, מצוי בהחזקת הקבוצה דנן (שבשליטת המשיבים). עיתון זה הוא מסוגם או מטבעם של העסקים שהופכים את השולט בהם – אדם או חברה – ל"דמות ציבורית". לכך יש להוסיף את ההשפעה שיש לנושא הסכסוך – שליטה באמצעי תקשורת – על החיים הציבוריים בישראל. בחשיבותם של כלי התקשורת קשה להפריז. התקשורת היא האמצעי היעיל ביותר להפיץ רעיונות ועמדות, הפצה שהיא תנאי למימוש חופש הביטוי. עמד על כך הנשיא מ' שמגר באחת הפרשות:

"התהליך הדמוקרטי מותנה, כאמור, באפשרות לקיים ליבון גלוי של הבעיות, העומדות על סדר יומה של המדינה, ולהחליף דעות עליהן בצורה חופשית [...] בכירור ובליבון האמורים ממלאים כלי התקשורת ההמוניים תפקיד בעל חשיבות ראשונה במעלה. הם המאפשרים פירסום משמעותי ברבים של מידע, על כל תחומי החיים, מה שהופך אותו לנחלת הכול, והם כלי מרכזי להסברת תורות והשקפות ולוויכוח הציבורי הפתוח עליהן" (בג"ץ 372/84 קלופפר-נוה נ' שר החינוך והתרבות, פ"ד לח(3) 233, 238-239 (1984); ראו גם ב"ש 298/86 ציטרין נ' בית הדין המשמעתי של לשכת עורכי הדין במחוז תל-אביב, פ"ד מא(2) 337, 356 (1987); בג"ץ 1/81 שירן נ' רשות השידור, פ"ד לה(3) 365, 378 (1981)).

בשים לב לחשיבותם הרבה של כלי התקשורת, ברי כי השאלה מיהו השולט בהם היא כשלעצמה שאלה בעלת חשיבות ציבורית ניכרת (דפנה ברק "חופש הגישה לאמצעי תקשורת: איזון אינטרסים בתחומי הזכות לחופש-ביטוי" עיוני משפט יב 183, 184-186 (1987); יצחק זמיר "העיתונות הכתובה: כוח וביקורת" משפט וממשל ו 179 (2001). ראו והשוו למקרים שונים בפסיקה האמריקנית שבהם נקבע שהבעלים, המנהלים והמוציא לאור של עיתון הם כולם בגדר "דמות ציבורית": Live Oak Celle ; Publ'g Co. v. Cohagan, 234 Cal. App. 3d 1277, 1290 (Ct. App. 1991) ; v. Filipino Reporter Enters. Inc., 209 F.3d 163, 177 (2d Cir. 2000) ; O'donnell v. CBS, Inc., 782 F.2d 1414, 1417 (7th Cir. 1986). יוצא אפוא כי לפרסומים הנוגעים לסכסוך על שליטה באמצעי תקשורת יש ערך גבוה מבחינת העניין הציבורי שהם מגלים, וזאת במיוחד כאשר מדובר בעיתון חדשות, שהוא מוצר בסיסי למדי בחייו של אדם ממוצע. נוכח דברים אלה, מסקנתי היא כי ישנו עניין ציבורי בפרסום המחלוקת העסקית שבין המשיבים לבין המערערים על השליטה בקבוצת הפוסט. מסקנה זו תלויה אותנו בניתוח הפרסומים כולם.

מבנה הבחינה

19. להשקפתי, את בחינת השאלה אם פרסום פלוני מהווה לשון הרע יש לערוך ב-4 שלבים: בשלב הראשון יש לבחון אם מה שפורסם עולה כדי "פרסום" במובנו של מונח זה בחוק לשון הרע; בשלב השני יש לבחון אם מה שפורסם מהווה "לשון הרע" כאמור בחוק זה, וזאת לפי משמעות הפרסומים בהקשר אובייקטיבי, קרי: לפי אמות המידה המקובלות על האדם הסביר; ובשים לב לקביעותינו להלן בדבר מידת העניין הציבורי שבפרסום (וראו פסקה 12 לעיל). ככל שנמצא כי "פורסם" דבר מה המהווה "לשון הרע", יש להוסיף ולבחון בשלב השלישי את תחולתן של ההגנות השונות הנזכרות בחוק, שיש בכוחן לשלול את אחריותו של המפרסם בלשון הרע. אם לא קמות הגנות מסוג זה, בשלב הרביעי והאחרון ייקבע הסעד המתאים בנסיבות העניין (ראו והשוו לשלבי הניתוח כאמור עניין הרציקוביץ', בעמ' 568; עניין שרנסקי, פסקה 17).

נעבור אפוא לבחינת סדרות הפרסומים נושא הערעור דנן לפי שלבי

הבחינה כאמור.

שלב ראשון ושני: האם סדרות הפרסומים מהוות לשון הרע לפי חוק איסור לשון הרע?

20. בין הצדדים שלפנינו לא נתגלעה מחלוקת על כך שמה שפורסם במסגרת "סדרות הפרסומים" נושא הליך זה בא בגדר "פרסום" כמובנו של מונח זה בחוק איסור לשון הרע. לפיכך, נחל מיד בבחינת השלב השני לניתוח. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע מגדיר "לשון הרע" כך:

1. לשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –
 (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;
 (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;

לשון הרע מהי

בסעיף זה "אדם" – יחיד או תאגיד;

ההגדרה בסעיף 1 לחוק כוללת ארבע חלופות של מצבי דברים המהווים לשון הרע: החלופה הראשונה, היא "חלופת הסל", נוגעת לפרסום שעלול לפגוע בשמו הטוב של אדם בעיני אחרים ולהפחית את ההערכה שנרכשת לו בקרב הבריות. חלופה זו הוגדרה בכנסת, עת הובא החוק המקורי לקריאה שנייה ושלישית, בתור "התמצית של לשון הרע" (חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר ובוועד שנוור לשון הרע: הדין המצוי והרצוי 219-220 (המכון הישראלי לדמוקרטיה, 2005) (להלן: לשון הרע: הדין המצוי והרצוי). המחברים מציינים שם כי בתי המשפט באנגליה ובארצות הברית היו ספקניים ביחס לניסיון ליתן הגדרה ממצה ל"לשון הרע", וזאת בשל כך שאין בכוחה של הגדרה אחת "לתפוס" את כל מה שעלול לפגוע בכבודו של אדם. ראו שם, בעמ' 218; ראו גם חיים כהן המשפט 526 (מהדורה שנייה, 1996)). יתר שלוש החלופות מונות מקרים קונקרטיים יותר של ביטויים שנופלים בתחום ההגדרה של לשון הרע (ראו עניין שרנסקי, פסקה 16; עניין אפל, בעמ' 616-617; ראו גם שנהר, בעמ' 121).

21. בבואו לבחון אם ביטוי מסוים עולה כדי לשון הרע יתחשב בית המשפט באופן שבו נתפס הביטוי בעיני אדם סביר. מבחן זה הוא מבחן אובייקטיבי שמתמקד בשאלה כיצד אדם רגיל היה מבין את הפרסום. חופש הביטוי מחייב שלא לדקדק בציציותיו של הפרסום הפוגע. השאלה איננה אפוא מה הכוונה שמאחורי הפרסום, אלא מהו "המסר עימו היא מותירה את הצופה" (עניין דין, פסקה 83 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' ריבלין; ראו גם עניין שרנסקי, פסקה 18; עניין אפל, בעמ' 617; עניין הרציקוביץ, בעמ' 567; ע"א 723/74 הוצאת עתון "הארץ" בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ, פ"ד לא(2) 287, 301-300 (1977) (להלן: עניין חברת החשמל); ע"א 256/57 אפלבוים נ' בן גוריון, פ"ד יד 1205, 1215 (1960); לשון הרע: הדין המצוי והרצוי, בעמ' 228-229). יפים לעניין זה דברי השופט (כתארו אז) מ' שמגר בעניין חברת החשמל:

"אין להטיל ספק בכך כי בתביעות בשל לשון הרע השאלה היא מה משמעותן של המילים בעיני האדם הרגיל: אין זה ענין של פרשנות במשמעותה המשפטית [...] [האדם הרגיל] מסוגל הוא לקרוא והוא קורא בין השורות לאור הידע הכללי שלו ונסיונו בחוויות העולם. מה שהאדם הרגיל מסיק, ללא ידע מיוחד, נקרא, בדרך-כלל המובן הטבעי והרגיל של המילים [...] אך תדיר יותר העוקץ אינו כל כך במילים עצמן, אלא בכך מה האדם הרגיל עשוי להסיק מהן, וגם דבר זה רואים כחלק מן המובן הטבעי והרגיל" (שם, בעמ' 300).

כך גם מורנו סעיף 3 לחוק איסור לשון הרע שקובע: "אין נפקא מינה אם לשון הרע הובעה במישרין ובשלמות, או אם היא והתייחסותה לאדם הטוען שנפגע בה משתמעות מן הפרסום או מנסיבות חיצוניות, או מקצתן מזה ומקצתן מזה". כלומר, לשון הרע עלולה לנבוע מן הפרסום באחת משתיים: כאשר היא משתמעת מן הפרסום עצמו; או כאשר על פניו הפרסום תמים, אולם קיימות נסיבות חיצוניות שמשוות לו מובן פוגעני (ראו שנהר, בעמ' 113).

בראי אמת המידה האמורה, נפנה כעת לבחינת השאלה אם בסדרות הפרסומים לפנינו טמונה לשון הרע.

סדרת פרסומים א'

22. במרכז של סדרת פרסומים זו (מוצג 3 למוצגי המערערים) עומדת כתבה שפורסמה בעיתון "גלובס" ביום 27.1.2005 מאת יעל גאוני, שבה מתואר הסכסוך

שפרץ בין עזור לבין המערערת בעניין רכישת הבעלות בקבוצת הפוסט. כותרת הכתבה היא: "קבוצת קנווסט הקנדית בתגובה על המחלוקת עם אלי עזור סביב השליטה ב'ג'רוזלם פוסט': זו סחיטה". בתחילת הכתבה צוין כי "החברה הקנדית [קאנווסט – ע' פ'] הגיבה אתמול על הפרסומים האחרונים בעניין העיסקה בהגדירה אותם כ'סחיטה'". בכתבה הובאה גם תגובתה של מרקעי תקשורת להאשמות, וצוין בין היתר כי "החברה [מרקעי תקשורת – ע' פ'] לא תיגרר למסע הכפשות שגורם אחר מנסה להציג [...] יש כאן הבדלי גישה ותפיסת עולם מערכתית שונה מהותית בתכלית השינוי בין שתי הקבוצות". עוד צוין בסוף הכתבה כי "לאחר סיכום העיסקה היו שאמרו, כי עזור מעוניין לשלוט לבדו בעיתון, מחשש שקנווסט תמשוך את העיתון לקו ימני ניצי. בנוסף, לא מן הנמנע, כי עתה, כאשר עזור מודע לנכסי העיתון והקרע שבבעלותו [...] הוא הבין שהעיסקה כדאית עבורו גם ללא הקנדים" (ראו הפסקה האחרונה לכתבה). במסגרת סדרת פרסומים זו פורסמו כתבות זהות בעיקרן באתר המרשתת (אינטרנט) של עיתון גלובס, בעברית ובאנגלית. עוד פורסמו באותו יום, במסגרת סדרת הפרסומים האמורה, גם כתבות בעיתון "הארץ" מאת רוני קורן-דינר (בדפוס ובמרשתת (באנגלית ובעברית), הן בעמוד הראשי הן במוסף "דה מרקר"; אחת מהן, המסומנת ג1 במוצג 3 למוצגי המערערים, פורסמה ביום 28.1.2005). גם בכתבות אלו צוין כי קאנווסט מאשימה את המשיבים בסחיטה ובניהול משא ומתן בחוסר תום לב; וגם שם הובאה תגובתו של עזור להאשמות (כנוסחה בכתבות בעיתון גלובס). הכתבות בעיתון הארץ הוסיפו כי לאחר שמרקעי תקשורת רכשה את קבוצת הפוסט, שינה עזור את דרישותיו בעניין הבעלות המשותפת בקבוצה במסגרת המשא ומתן שנוהל עם קאנווסט; כי בין קאנווסט לבין מרקעי תקשורת מחלוקת קשות בעניין השליטה בעיתון ובעניין מדיניותו; כי היועץ המשפטי של קאנווסט מסר שהמשיבים עורכים שינויים פרסונליים בעיתון הג'רוזלם פוסט ומוכרים נכסים שבבעלותו; וכי בית משפט במדינת ניו יורק הוציא צו מניעה זמני נגד המשיבים (הכוונה היא לצו מניעה שמונע מהמשיבים לבצע שינויים בבעלות על הקבוצה ופעולות נוספות. פירוט זה נעדר מן הכתבות) וזאת לתקופה שבה מתנהל הליך הבוררות. קיומו של צו המניעה צוין בכתבות באנגלית בלבד, הן בעמוד הראשי של אתר הארץ הן באתר דה מרקר. בכתבות בעיתון הארץ צוין עוד כי חלק מהמידע שהוצג בהן נלמד מן התצהיר שהגישה קאנווסט לתמיכה בבקשה לצו מניעה זמני נגד המשיבים.

23. המשיבים טוענים כי פרסומים אלה מציגים את עזור כמי שביצע מעשה פלילי של "סחיטה"; כמי שהפר הסכם; וכמי שניהל משא ומתן שלא בתום לב, ומשכך יש בהם משום לשון הרע. דעתי אחרת. בחינת האמור על רקע זהות הדוברים, ההקשר שבו נכתבו ותוכנם מביאה למסקנה כי אין מדובר בלשון הרע. בכל הכתבות הנזכרות בסדרה

א' צוין כי המערערים הם שראו בהתנהלותו העסקית של עזור משום "סחיטה", וברור בעיניי כי לקורא הרגיל נהיר כי אין הכוונה לכך שעזור עבר עבירה פלילית של סחיטה; הרקע לסכסוך מתואר באריכות יחסית בכל הכתבות, וכמו כן נזכרת תגובתם של המשיבים להאשמות אלו; ולכך יש להוסיף כי בכל הכתבות מתואר האינטרס של עזור להימנע משותפות עם קאנווסט. יישום השיקולים שעליהם עמדנו מביא למסקנה כי אקלים הסכסוך בין החברות עולה באופן ברור מן הכתבות; וכי דברי נציגי קאנווסט נקראים בהקשר מסוים זה. בנסיבות אלו, הפרסום נקרא כתיאור "אינטרסנטי" של סכסוך עסקי, שעיקרו הטחת האשמות של צד אחד נגד הצד שני והתגובה להן. תיאור זה מפחית במידה ניכרת את העוקץ של הביטויים הפוגעניים האמורים. נוכח האמור, ובשל העניין הציבורי שהסכסוך דנן מעלה, לא מצאתי כי פרסומים אלה באים בגדר לשון הרע. משאלה הם פני הדברים, לא ראיתי לדון בטענות הצדדים בשאלה אם הפרסומים דנן, שמקורם בתצהיר שהוגש בהליך הבוררות, באים בגדר ההגנה הנוגעת לפרסומים מותרים על אודות הליכים משפטיים (לפי סעיף 13(7) לחוק).

סדרת פרסומים ב'

24. בסדרה זו (מוצג 4 למוצגי המערערים) שלוש כתבות, אשר כולן נושאות כותרת דומה שעניינה בקשתו של עזור מבית משפט בישראל להצהיר כי הוא בעל המניות היחיד בקבוצת הפוסט (הכוונה היא לתובענה בדרך של המרצת הפתיחה שהגיש עזור ביום 11.2.2005 לבית המשפט המחוזי בירושלים, למתן סעד הצהרתי שלפיו הוא הבעלים הבלעדי של קבוצת הפוסט. ראו מוצג 13 למוצגי המערערים (להלן: המרצת הפתיחה)). כתבה אחת פורסמה בעיתון גלובס ביום 13.2.2005 ושתי כתבות פורסמו בעיתון דה מרקר ביום 14.2.2005 (אחת בדפוס ואחת במרשתת). בכל הכתבות מגוללת גרסתו של עזור לרקע הסכסוך בינו לבין קאנווסט, כפי שזו הוצגה בהליך האמור. עוד צוין בכתבות כי בהמרצת הפתיחה עמד עזור על כוונתו להגיש תביעת פיצויים נגד קאנווסט בטענה שזו גרמה לו לנזקים, בין היתר בדרך של הוצאת לשון הרע ופגיעה בעסקיו, בקניינו ובמעמדו. בכתבות מובאת תגובתה של קאנווסט, שלפיה עזור הפר הסכם מפורש עמה ואין לאפשר לו "לבצע תעלולים משפטיים בניסיון להתחמק מהסכם כתוב ומפורש. הקודים העסקיים שעל פיהם פועל עזור אינם מקובלים בעולם העסקים שבו מתנהלות עסקאות על פי חוזים, ולא נגררות לבית המשפט".

25. המשיבים מיקדו טענותיהם בתגובת קאנווסט, וטענו כי בדברים אלה – שבהם מיוחסת לעזור התנהלות שלא על פי הקודים המקובלים בעולם העסקים – יש משום

הוצאת לשון הרע. בדומה לסדרת פרסומים א', סבורני כי גם הכתבות המנויות בסדרה ב' לא עולות כדי לשון הרע. חלק הארי של הכתבות בסדרה שלפנינו עניינו בהשתלשלות האירועים שהביאה לסכסוך שפרץ בין הצדדים מנקודת מבטו של עזור עצמו, שכן הכתבות נסמכות על התיאור המופיע בהמרצת הפתיחה. במסגרת זאת צוין כי קאנווסט ומרקעי תקשורת לא הגיעו להסכמה לעניין מבנה השותפות עובר למועד רכישת קבוצת הפוסט; וכי בשל כך הן חתמו על מכתב שלפיו רכישת הקבוצה תיעשה על ידי מרקעי תקשורת בלבד, ולאחר הרכישה ימשיכו הצדדים במשא ומתן במטרה להגיע להסדר להקמת תאגיד בבעלות משותפת. בסוף הכתבות הובאה תגובת קאנווסט (כאמור לעיל), שיש בה התרסה נגד עזור והבעת מורת רוח על האופן שבו הוא התנהל במסגרת הסכסוך לשיטת קאנווסט. ברם, בדומה לביטויים הפוגעניים בסדרה א', גם בפרסומים אלה נראה לי כי ברור לקורא סביר כי מדובר אך בהצהרות של צד לסכסוך עסקי נגד הצד היריב לו; וגם בכתבות אלו "אקלים" הסכסוך מתואר בהרחבה, תוך הבאת עמדתו של עזור לידי ביטוי.

26. בצד זאת, ראוי לשים לב לכך שהתגובה כולה הובאה כציטוט מפי קאנווסט. כלומר, לא כלי התקשורת הוא שקבע כי התנהלותו של עזור אינה מקובלת בעולם העסקי; הייתה זו קאנווסט אשר צוטטה כמי שסבורה כך. מדובר, אם כן, בהבעת דעה ולא בניסיון להציג אמת עובדתית זו או אחרת, ולכך נודעת חשיבות בכל האמור באיזון בין חופש הביטוי לבין השם הטוב. ככלל, במקרים אלה גובר משקלו של חופש הביטוי על פני הזכות לשם טוב, וזאת בשל החשיבות הנודעת להצגת עמדות מגוונות בשוק הרעיונות החופשי (ראו והשוו עניין הרציקוביץ', בעמ' 568-569; עניין מורדוב, בעמ' 33-32; ראו גם דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ נ' קראוט, פ"ד נב(3) 1, 43-44 (1998), שם נדונה ההבחנה בין דברי עובדה לבין הבעת דעה במסגרת הדיון בהגנות הקבועות בחוק). ודוקו: בית משפט זה הכיר בעבר בכך שגם הבעת עמדה טהורה עשויה לעלות כדי לשון הרע (כך שהזכות לשם טוב גוברת על חופש הביטוי), וזאת מקום שבו הביטויים מכוונים לבזות אדם ו"להפשיטו מהווייתו האנושית", באופן שמקים פגיעה בלתי נסבלת בכבוד האדם (עניין הרציקוביץ', בעמ' 569). אלא שהמקרה שלפנינו אינו עומד ברף מחמיר זה. גם מסדרת כתבות זו ברור כי דברי קאנווסט מקורם בסכסוך העסקי שבין הצדדים, וספק בעיניי אם הקורא הסביר יראה בביטויים אלה משום תיאור עובדתי מהימן של התנהלותו של עזור. נוכח אלה, ובשים לב לעניין הציבורי בסיקור הסכסוך כאמור לעיל, באתי לכלל מסקנה כי אין בדברים האמורים בסדרה זו בבחינת לשון הרע.

27. בסדרה זו (מוצג 5 למוצגי המערערים) מצויות שתי כתבות מיום 1.3.2005 שפורסמו האחת בעיתון "ידיעות אחרונות" והשנייה באתר Ynet, מאת גולן חזני (בנוסחים דומים ביותר). כתבות אלו עסקו בכוונתה של קאנווסט לפעול בערוצים משפטיים כדי לבטל מכירה של 12% ממניות עיתון הג'רוזלם פוסט ליעקב ברדוגו (להלן: ברדוגו) ולרון שפירא (להלן: עסקת מכירת המניות). בכתבות הוצגה תמצית הסכסוך על השליטה בקבוצת הפוסט בין המשיבים לבין המערערים ועיקר טענותיהם של הצדדים במסגרתו. עוד צוין כי היועצים המשפטיים של קאנווסט מסרו כי לפי חוות דעתם, עסקת מכירת המניות היא הפרה של ההסכם בין קאנווסט לבין מרקעי תקשורת, ולכן דינה להתבטל; וכי עסקה זו מעידה על כך "שעזור נמצא בלחץ כספי כבד, וככל הנראה אינו מסוגל לעמוד בדרישות הכספיות הנדרשות ממנו כתוצאה מהבעלות על הג'רוזלם פוסט בטווח הקצר והארוך" (הכתבה בידיעות אחרונות, המסומנת 11 במוצג 5 למוצגי המערערים, לא כוללת את סוף המשפט ומסתיימת במילים "כספי כבד"). עוד צוין בכתבות כי לא ניתן היה להשיג את תגובתו של עזור לדברים. יוער כי בנוסח שפורסם באתר Ynet, המסומן 21 במוצג 5 למוצגי המערערים, כותרת המשנה נוסחה כך: "קנווסט ובעל השליטה בעיתון, אלי עזור, נמצאים בעיצומו של סכסוך משפטי; קנווסט תבקש מבית המשפט לבטל את עסקת המכירה; עזור נמצא בלחץ כספי".

28. גם בדברים אלה לא מצאתי כי הוצאה לשון הרע. כבמקרים הקודמים, הביטויים השליליים שיוחסו כאן לעזור – כאילו הפר הסכם עם קאנווסט וכאילו מצבו הכלכלי אינו שפיר – נמסרו במסגרת הברורה של הסכסוך העסקי בין החברות. לכך יש להוסיף כי בשתי הכתבות עיקר הביטויים נגד עזור הובאו כציטוט מפי היועצים המשפטיים של קאנווסט, אשר יריבותה עם עזור עולה בבהירות מן הכתבות האמורות. עוד אוסיף כי אף לגופם, הדברים אינם חריפים במיוחד. הגם שניתן לטעון כי יש בדברים אלה כדי ליצור רושם שלפיו מצבו הכלכלי של עזור אינו משופר, באופן שעשוי לפגוע בעסקו (סעיף 1(3) לחוק) – הפרטים שצוינו אינם מייחסים לו תכונה שלילית (כאיש עסקים) במישרין. ממילא, בענייננו, אין מדובר במקרה שבו ברור כי הפרסום יביא לפגיעה ישירה בעיסוקו (השוו לפסיקת בית משפט זה בע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות, פ"ד מט(2) 843, 864 (1995) (להלן: עניין קראוס), שלפיה פרסומים שייכנסו בגדרי סעיף 1(3) לחוק הם אלה המטילים דופי במקצועיותו של אדם; השוו גם ת"א (מחוזי ת"א) 837/75 חברת השמירה בע"מ נ' הוצאת מודיעין בע"מ, פסקה 8 לפסק הדין של השופט י' מלך (26.3.1980), שם סווג פרסום שבו נטען שחברה

העסיקה ילד כשומר כלשון הרע. ראו דוגמאות נוספות לפרסומים שנתפסו בגדר סעיף 1(3) לחוק, החמורים מאלה שלפנינו, המובאים אצל שנהר, בעמ' 130-131; ראו כמו כן את העמדה שהובעה בספרות מלומדים שלפיה אין לפרש את החלופה הקבועה בסעיף 1(3) לחוק ככזו שנועדה להגן על פגיעה בפרנסה, שכן הערך המוגן על ידי עוולת לשון הרע הוא כבוד האדם. הפגיעה בפרנסה תהא רלוונטית, לפי גישה זו, רק בבחינת היקף הנזקים שנגרמו כתוצאה מפרסום מסוים (לשון הרע: הדין המצוי והרצוי, בעמ' 221)). לכך יש להוסיף כי מן הכתבות שבהן נדונה המרצת הפתיחה שהגיש עזור (בסדרת פרסומים ב' לעיל) עלה כי עזור טען בהמרצת הפתיחה כי הפעולות שנקטה קאנווסט נגדו הקשו עליו לגייס את המימון הדרוש לרכישת קבוצת הפוסט. זאת, שכן משקיעים פוטנציאליים נרתעו מהשקעה בקבוצה בטרם הוכרע מיהו בעל הזכויות במניותיה (ראו למשל בכתבה שסומנה ד במוצג 4 למוצגי המערערים). בשים לב לאיזון הצריך לעניין בין העניין הציבורי הקיים בפרסום הנוגע להתדיינות בין החברות לבין מאפייני הפרסומים בסדרה זו, מסקנתי היא שאין בביטוי זה משום לשון הרע.

29. לא אחד כי בקביעותי אלו אין מענה לכך שבכותרת המשנה של הכתבה שפורסמה ב-Ynet (המסומנת 21 כאמור) הופיעה האמירה "עזור נמצא בלחץ כספי", מבלי שזו הושמה כציטוט מפי באי כוחה של קאנווסט. הצגה זו של הדברים עלולה ליצור את רושם כאילו מדובר בתיאור עובדתי גרידא. דא עקא, גם בכך אין כדי להביא לקביעה כי מדובר בלשון הרע. אכן, קיימים מקרים שבהם כותרת הפרסום תזכה למעמד משל עצמה וייקבע שיש בה כדי להוציא לשון הרע, אף אם מן הרשימה שמתחתיה עולה רושם אחר. זאת, משום "[...] שקורא העתון הרגיל אינו מנתח את אשר מגישים לו ניתוח מדוקדק אלא הרושם הכללי הוא הקובע, ורושם זה מושפע מאוד מסדר הדברים: אם נוצר רושם מסויים בתחילתה של כתבה, הוא לא יימחק על נקלה על-ידי דברים אחרים המופיעים בהמשכה" (ד"נ 9/77 חברת החשמל לישראל בע"מ נ' הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, פ"ד לב(3) 337, 354 (1978); ראו גם עניין פלוט, בעמ' 876-880). עם זאת, לא מצאתי כי בנסיבות העניין קמה הצדקה לבחון את כותרת הכתבה (למעשה, כותרת משנה) בנפרד מגופה: ניסוח הכותרת אינו פוגעני במיוחד; הכותרת, כזכור, כוללת גם התייחסות לסכסוך בין המשיבים לבין המערערים, כך שהקשר שבו הופיעה האמירה מתברר כבר מן הכותרת, מבלי תלות בטקסט שבגוף הכתבה; הכותרת אינה בולטת במיוחד ביחס לרשימה עצמה; ומגוף הכתבה עולה כי מקור ההתבטאות בדבר מצבו הכלכלי של עזור בדבריהם של היועצים המשפטיים של קאנווסט (ראו עניין פלוט, בעמ' 880). נוכח כל אלה, הגעתי למסקנה כי גם בסדרת פרסומים זו אין לשון הרע.

30. כאן המקום להעיר כי נוכח התוצאה שאליה הגעתי בעניין סדרות פרסומים א'-ג', שלפיה אין בפרסומים אלה משום לשון הרע, איני נדרש לטענת המערערים שלפיה, בניגוד לקביעת בית המשפט המחוזי, לא הוכח כי הם אכן עומדים מאחורי סדרות פרסומים אלו ולכן לא ניתן להטיל עליהם אחריות בגינן.

סדרת פרסומים ד'

31. בסדרה זו (מוצג 6 למוצגי המערערים) מופיעה כתבת ראיון במוסף דה מרקר (בדפוס ובמרשתת) עם המערער 3, בעל השליטה בקאנווסט (להלן: אספר) מיום 7.3.2005 מאת הדר חורש. כותרת הכתבה היא: "זו הייתה טעות לעשות עסקים עם אלי עזור"; וכותרת המשנה: "לנארד אספר, בעל השליטה בחברת CanWest הקנדית, היה אמור לרכוש את העיתון 'גר'וזלם פוסט' במשותף עם איש העסקים אלי עזור. ברגע האחרון החליט עזור לרכוש את העיתון לבדו – ואספר זועם. בראיון בלעדי ל-TheMarker הוא מספר על הסכסוך עם עזור וגלגולו לבתי המשפט [...]". בראיון מצוטט אספר אומר על עזור: "זו הייתה טעות לעשות איתו [עם עזור – ע' פ'] עסקים; הוא יכול להחליט שהוא לא רוצה שותפות איתנו אבל זה לא מקנה לו זכות לבעוט אותנו מהעסקה. עכשיו אומרים לי שזהו דפוס עסקים קבוע שלו, לריב עם שותפים". הסכסוך בין הצדדים תואר בכתבה כך:

"לא ברור מה באמת קרה בין אספר לעזור במהלך החודשים האחרונים של שנת 2004. אספר טוען שהוא היה בטוח שהוא הולך לקנות את הג'רוזלם פוסט [...] בשותפות שווה עם עזור [...] אלא שבסוף המגעים צץ עזור עם הבעלות המלאה על הג'רוזלם פוסט, בהשקעה של 13.2 מיליון דולר [...] בעוד שאספר רץ לבית המשפט בטענה שעזור הפר הסכם לפעול לרכישה משותפת".

בהמשך נזכרות השערות מצד מקורביהם של עזור מצד אחד ושל אספר מצד שני לעניין הסיבות שהובילו לפרוץ הסכסוך. מכיוונו של עזור צוין בין היתר כי "עזור טען שאחת הסיבות למחלוקת בינו לבין אספר היא נסיונו של אספר להקנות לעיתון קו ימני קיצוני. אספר מכחיש וטוען שהוא אינו מתנגד לעיתונות ביקורתית [...]", ועוד צוין כי "אספר בטוח שמאבק ציבורי יכול לסייע לו לחזור לעסקה. עזור מעדיף לדבר רק בבית המשפט". בצד האמור, מתארת הכתבה את הקשר של קאנווסט לישראל, את משפחתו הצייונית של אספר ואת החשיבות שהוא רואה במאמץ ההסברה הישראלי. עוד יוער כי בכתבה המודפסת הופיעה ב"בוקסה" (תיבה) נפרדת תגובתו של עזור: "מעולם לא נחתם הסכם בינינו לבין חברת קנווסט וקנווסט מעולם לא השקיעה דולר אחד ברכישת

ה'ג'רוזלם פוסט'. לנוכח ההליכים המשפטיים המתקיימים בעניין איננו מעוניינים להרחיב בתגובה או להתייחס לטענות נוספות שהעלה אספר".

32. לטענת המשיבים, דברי אספר בראיון מציגים את עזור כמי שטעות לעשות עמו עסקים; כמי ש"בעט" את קאנווסט מחוץ לעסקה; וכמי שרב עם שותפיו לעסקים דרך קבע. נטען כי אף שמדובר בהבעת דעה, הפרסומים מהווים דברי לשון הרע במובהק. להשקפתי, מרבית דברי אספר בראיון אינם עולים כדי לשון הרע, וזאת בשל כך שברור שמדובר בדעתו ובהתרשמותו האישית של אספר על ומעזור, כיריב המצוי עמו בסכסוך. בנתון לכך שהדברים צוטטו מפי אספר במסגרת ראיון אישי – שהציג במפורש את המחלוקת בין אספר לבין עזור, כך ש"אקלים" הסכסוך עולה בבירור מן הכתבה – מבין הקורא הסביר כי יש לפרש את האמור ב"ערבון מוגבל". זאת ועוד. בכתבה הוצגה, בכמה הזדמנויות, עמדתו של עזור בסכסוך – הן באמצעות הבאת תגובתו המפורשת לכתבה (כאמור, בכתבה שבדפוס), הן באופן שבו תואר חששו של עזור משינוי קו המערכת של העיתון. בהקשר זה יוזכר כי בכתבה צוין כי עזור העדיף לפעול בערוצים המשפטיים, וזאת בניגוד לדרכו של אספר שהתמקד במאבק ציבורי.

33. יחד עם זאת, סבורני כי דין שונה חל על אמירתו של אספר שלפיה גורמים אחרים ציינו בפניו כי לעזור "עכשיו אומרים לי שזהו דפוס עסקים קבוע שלו לריב עם שותפים". דברים אלה – אף שהם מיוחסים, כביכול, לאחרים ("אומרים לי") – אינם מבטאים התרשמות המוגבלת לחוויות אישיות גרידא, ויש בהם כדי להטיל דופי חמור במקצועיותו של עזור כאיש עסקים. אמירה זו יוצאת מגדרי הסכסוך בין הצדדים על קבוצת הפוסט, ויש בה כדי ליצור את הרושם כאילו הסכסוך דנן אינו אלא אחד מני סכסוכים רבים שעזור מעורב בהם עם שותפיו לעסקים. באמירה זו – הנמצאת במדרג חומרה גבוהה יותר מיתר האמירות – יש אפוא משום לשון הרע, וזאת על אף שהסכסוך בין הצדדים תואר בהרחבה יחסית, לרבות עמדת עזור במסגרתו.

סדרת פרסומים ה'

34. בסדרה זו (מוצג 7 למוצגי המערערים) כתבה באתר עיתון גלובס מאת יעל גאוני מיום 14.3.2005 (בעברית ובאנגלית). בכתבה צוין כי בית משפט במדינת ניו יורק שב והעניק במעמד צד אחד צו מניעה זמני נגד המשיבים (הכוונה היא לצו שמגביל את העסקאות שרשאית לערוך קבוצת הפוסט; עניין זה לא צוין בכתבות; להלן: צו המניעה השני). עוד צוין בכתבה כי לא מן הנמנע כי הצו יבוטל, בדומה לצו

המניעה הקודם שהוצא גם הוא במעמד צד אחד. בכתבה הוזכרו בתמצית עיקרי המאבק על השליטה בקבוצת הפוסט. נטען כי החלק שיש בו משום לשון הרע בפרסומים אלה הוא ציטוט של הודעת קאנווסט לעיתונות מאותו היום (מסומנת ח במוצג 7 למוצגי המערערים), שבה נאמר כך: "[...] מאז החתימה הפר אלי עזור את תנאי ההסכם, סירב להעביר מחצית ממניות העיתון כפי שנחתם וביצע שינויים ארגוניים באופן חד צדדי בעיתון [...] קבוצת קאנווסט הודיעה כי לא תאפשר לאלי עזור להפר הסכם שעליו הוא חתם ותמשיך להיאבק בניסיונותיו להשתלט על העיתון ולערוך בו שינויים המאותתים על לחץ כספי כבד שכנראה הוא שרוי בו" (כך בכתבה המסומנת ט 1 וכך בתרגום בכתבה המסומנת ט 2, מוצג 7 למוצגי המערערים).

35. המשיבים סבורים כי האמירה שלפיה עזור עורך שינויים בעיתון "המאותתים על לחץ כספי כבד שכנראה הוא שרוי בו" יש בה משום לשון הרע. המערערים טוענים מצדם כי מדובר בהודעה לתקשורת שהוצאה לאחר מתן צו המניעה הזמני, ואין בהתבטאות על אודות מצבו הכלכלי המשוער של עזור כדי להוות לשון הרע, אלא הסקת מסקנות בלבד. סבורני כי גם בדברים אלה אין כדי להקים לשון הרע. בדומה לסדרות הפרסומים הקודמות, שעניינן הצהרות שונות מטעם נציגי קאנווסט ביחס להתנהלותו של עזור ולמצבו הכלכלי, גם בסדרה זו ברור ההקשר הכללי שבו נאמרו הדברים; וגם כאן אין הדברים חמורים במיוחד (ראו גם הדיון בסדרת פרסומים ג' לעיל). נוכח האיזון שעליו עמדנו בראשית הדברים בין העניין הציבורי שיש בסיקור ההליך בין המשיבים לבין המערערים מזה, לבין חריפות הפרסומים והאופן שהובן מהם "אקלים" הסכסוך העסקי מזה, לא ראיתי כי בסדרת פרסומים זו יש משום לשון הרע.

סדרת פרסומים ו'

36. בסדרת פרסומים זו (מוצג 8 למוצגי המערערים) – היא הסדרה האחרונה העומדת לדיון – נזכרים שני פריטים: אחד, מכתב ששלח המערער 2, ריצ'רד לייפסיק (מי שניהן במועדים הרלוונטיים כסגן נשיא וכיועץ המשפטי של קאנווסט (להלן: לייפסיק)) למנכ"לית בנק לאומי דאז, גליה מאור (להלן: מאור; הבנק) מיום 1.4.2005 (להלן: המכתב); והשני, כתבות בנושא המכתב בעיתון גלובס ובאתר המרשתת של העיתון מיום 4.4.2005, בעברית ובאנגלית, מאת יעל גאוני. במכתב למנכ"לית הבנק, שעמו נהגו המשיבים לעבוד במסגרת עסקיהם, מבקש לייפסיק ליידע את מאור על קיומו של צו המניעה השני; וכמו כן על המגבלות הפרטניות שהוטלו בו ביחס לפעילות העסקית של קבוצת הפוסט.

להשלמת התמונה יצוין כי המשיבים טוענים כי בסדרה זו מצוי פריט נוסף, שהוא מכתב ששלח לייפסיק לברדוגו (מי שרכש מהמשיבים חלק ממניות העיתון, כאמור בפסקה 27 לעיל), שבו הוזהר האחרון מפני שיתוף פעולה עם עוזר בניגוד לצו המניעה דנן. ברם, המשיבים לא צירפו בבית המשפט קמא מכתב זה גופו, וכל שצורף הוא הודעה לתקשורת מטעם קאנווסט שלפיה נשלח מכתב כאמור. משלא ברור אם מכתב זה אמנם נשלח בפועל, ומשדבר קיומו לא הוזכר באיזו מן הכתבות, לא ראיתי להביא אותו בחשבון במסגרת בחינת סדרה זו.

37. נקודת המוצא לדיון בשאלת לשון הרע הוא דברי לייפסיק במכתב למנכ"לית מאור, ובמיוחד האמור בסוף המכתב:

"Any transaction which has been made or which, may be made regarding the aforementioned assets and rights, directly or indirectly, with Azour or with anyone acting on his behalf, including the companies under his control (**including the JP Group**), is based upon fragile foundations, and is subject to any and all claims now or hereafter asserted by CanWest in this matter. Anyone entering such a transaction does so at the risk of same being treated as a nullity and for which he alone will be responsible" (מסומן י במוצג 8 למוצגי המערערים, פסקה 6; ההדגשות הוספו – ע' פ').

חשוב להדגיש כי אין זהות בין לשון המכתב לבין הפרסומים שאותם יזמה קאנווסט (ועל כך בהמשך). בהודעה לתקשורת מטעם קאנווסט מיום 4.4.2005 (מסומנת יא במוצג 8 למוצגי המערערים) צוטט המכתב כך: "כל עסקה שתבוצע עם אלי עוזר או נציגיו, באופן ישיר או עקיף, עומדת על בסיס רעוע מאוד ותהיה חשופה לתביעה מצידה של חברת קאנווסט". דברים אלה צוטטו בהמשך בכתבות נושא סדרה זו. בכותרת כתבה שפורסמה באתר המרשתת של עיתון גלובס (מסומנת יב1) נכתב: "קנווסט הקנדית מאיימת על גליה מאור: מי שיסייע במימון רכישת 'ג'רוזלם פוסט' – יישא בתוצאות". בכותרת הכתבה המודפסת (מסומנת יב3) נכתב: "עורכי הדין של קנווסט עברו לשלב האיומים: מאיימים על בנק לאומי, שהעניק מימון לעסקת רכישת 'ג'רוזלם פוסט', שאם ישתף פעולה יצטרך לשאת בתוצאות". בכתבות צוין כי מאבק

השליטה בקבוצת הפוסט עלה מדרגה ל"שלב האיומים" וכן מובא הציטוט מההודעה לתקשורת, שלפיו כל עסקה שתבוצע עם מרקעי תקשורת שבשליטת עזור, באופן ישיר או עקיף, עומדת על בסיס רעוע מאוד ותהיה חשופה לתביעות מצד קאנווסט. בכתבות הובאה תגובת רואה החשבון איל גולן (שניהל מטעם מרקעי תקשורת את המשא ומתן עם קאנווסט (להלן: גולן)), שלפיה ההחלטה ליתן צו מניעה זמני היא החלטה טכנית ופרוצדורלית לחלוטין, שנועדה "אך ורק לשמירת הסטטוס-קוו עד לסיום ההליך המרכזי במוסד לבוררות בניו יורק, אשר יתקיים מאוחר יותר השנה. אנו בטוחים שלאחר שיישמעו כל העדויות בעל פה, בהליך זה, ידינו תהיה על העליונה".

38. המשיבים טוענים כי תוכן המכתב למאור, שצוטט גם בכתבות, יוצר את הרושם כי מסוכן לנהל עסקים עם עזור; כי כל עסקה עמו – גם אם לא תהיה קשורה לקבוצת הפוסט – עומדת על בסיס רעוע; וכי מי שיבחר להתקשר עם עזור יהיה חשוף לתביעה מצד קאנווסט. עוד נטען כי האזכור המפורש בכתבות לכך שקאנווסט פנתה לבנק לאומי יוצר רושם שלפיו עזור יתקשה מעתה לקבל גיבוי בנקאי לעסקיו, ומשכך יש בתיאור הפנייה לבנק כדי להעצים את הפגיעה בשמו הטוב. לעומת זאת, המערערים טוענים כי יש לקרוא את הפסקה האחרונה למכתב, ואת תיאורה בכתבות, על רקע ההקשר הכללי של הסכסוך בין החברות, אשר במסגרתו נמסרה לבנק לאומי הודעה על מתן צו המניעה הזמני והוראותיו – הודעה שהיא רלוונטית לבנק שהעניק מימון למשיבים לרכישת קבוצת הפוסט. נעיר כבר בנקודה זו כי אין מחלוקת בין הצדדים שהמכתב למאור מהווה פרסום כאמור בסעיף 2(ב) לחוק איסור לשון הרע (ראו למשל ע"א 740/86 תומדקין נ' העצני, פ"ד מג(2) 333, 336-337 (1989)).

39. האם הביטויים הכלולים בסדרת פרסומים זו מהווים לשון הרע? התשובה לשאלה זו אינה חד ממדית. מחד גיסא, הפרסומים השונים – במכתב ובכתבות – ממוקדים בהשלכות הנודעות למתן צו המניעה הזמני נגד המשיבים. בכתבות אף הובאה עמדת המשיבים שלפיה לאחר הכרעה בהליך הבוררות בניו יורק תפקענה ההגבלות שהוטלו מכוח צו המניעה האמור. מאידך גיסא, בכתבות הודגשו האיומים שהשמיעה קאנווסט ביחס להתקשרות עסקית עם המשיבים (כאילו התקשרות עם המשיבים עלולה להוביל את המתקשר "לשאת בתוצאות"). איומים אלה לא נקשרו לעסקאות הקשורות בקבוצת הפוסט דווקא: בכתבות מצוטטת קאנווסט כאומרת כי כל עסקה עם המשיבים עומדת על בסיס רעוע מאוד, ובכלל זאת התקשרות הנוגעת במישרין לקבוצת הפוסט. הצגה זו של הדברים מייצרת את הרושם כאילו להליכים

המשפטיים, ובפרט לצו המניעה, נודעות השלכות מעבר לעסקאות הקשורות בפוסט – כך שכל התקשרות עם המשיבים היא מסוכנת.

40. בנסיבות העניין שלפנינו, מצאתי כי תוצאת האיזון הצריך לעניין בין חופש הביטוי מזה לבין הזכות לשם טוב מזה היא כי בכתבות שבסדרת הפרסומים דנן יש משום לשון הרע. כזכור, לשון הרע עלולה להשתמע מן הפרסום עצמו בנסיבותיו, ולא רק ממילותיו המפורשות. בענייננו, הרושם המתקבל אצל הקורא סביר מן הכתבות הוא כי התקשרות עם עזור ומרקעי תקשורת טומנת בחובה סיכון ניכר לא רק ביחס להתקשרות הקשורה בקבוצת הפוסט, אלא ביחס לכל עסקה עם עזור. העולה מן הכתבות הוא כי כל עסקה כזו עומדת על יסודות רעועים ועלולה להביא לתביעה כספית מצד קאנווסט (ראו והשוו עניין קראוט, בעמ' 871, שם קבע בית המשפט כי פרסום הפוגע בדרך של רמיזה בא בגדרו של החוק; קל וחומר בענייננו, כאשר אין מדובר ברמיזה אלא במסר מפורש). העובדה שבכתבות צוין כי "מסר" זה הועבר במכתב שנשלח למאור משווה לו נופך של חשיבות, שהלא נראה, לפי הקשר הדברים הרגיל, כי אין מדובר בחילופי האשמות מתוקשרים בלבד, אלא ב"סיכון" כה חריף המצריך גם נקיטת צעדים מצד הבנק. להשקפתי, יצירת הרושם כאילו כל התקשרות עם אדם פלוני היא מסוכנת עולה כדי לשון הרע, ומשכך יש לסווג את הכתבות – היוצרות רושם של איום ממשי שצפוי לכל מי שיתקשר עם עזור ולמרקעי תקשורת שבשליטתו, אף במנותק מעניין רכישת קבוצת הפוסט – כלשון הרע. שונים הם פני הדברים ביחס למכתב עצמו. בעוד שמן הכתבות, שברקע להן עמדה ההודעה לתקשורת, עולה הרושם כי המכתב מתייחס לכלל העסקאות שניתן לערוך עם המשיבים, הרושם המתקבל אצל הקורא הסביר של המכתב שונה. כך, מפני שבמכתב נפתחת הפסקה נושא דיוננו כך: "Any transaction which has been made or which, may be made regarding the aforementioned assets and rights [...], is based upon fragile foundations (וראו הציטוט המלא מעלה). פתיח זה תוחם את הדיון בעסקאות הקשורות בקבוצת הפוסט ("the aforementioned assets and rights"), שהיו נתונות למחלוקת משפטית. מדובר אפוא באמירה פוגענית פחות מזו שנזכרת בהודעה לתקשורת ובכתבות, ובשים לב לאיזון הדרוש בין הזכויות השונות שעומדות על הפרק – לא הייתי רואה בדברים המופיעים במכתב, כשלעצמו, משום לשון הרע. הגם שניתן לטעון כי בחינה כוללת, בדיעבד, של המכתב לצד הכתבות הייתה מביאה למסקנה כי אמירות אלו מוגבלות לעסקאות הקשורות בקבוצת הפוסט, הרי שנוסחו המלא של המכתב לא הובא בכתבות, ועל כן הקורא הסביר של הכתבות בלבד – המהוות פרסום עצמאי, העומד על רגליו שלו – אינו יכול להסיק כן. סופו של עניין: הכתבות בסדרה זו – יש בהן לשון הרע; לא כך לגבי המכתב.

41. סקרנו את 6 סדרות הפרסומים שהונחו לפנינו. מתוכן מצאנו כי שתי סדרות: סדרה ד' (שעניינה כתבת הראיון עם אספר, שתיאר את דפוס התנהלותו של עזור מול שותפים אחרים) וסדרה ו' (שעניינה כתבות שפורסמו בעיתון גלובס בדבר ההשלכות השליליות הנודעות להתקשרות עם עזור לאחר מתן צו המניעה), נופלות ברשת לשון הרע, כפי שזו הוגדרה בחוק וכפי שהתפרשה בפסיקתנו. משכך, נפנה לבדוק אם למשיבים עומדת איזו מן ההגנות בלשון הרע.

הערה בדבר הוכחת כוונה לפגוע

42. בטרם נפנה לניתוח תחולתן של ההגנות בעניין סדרות הפרסומים כאמור לעיל, נזכיר כי בית המשפט המחוזי קבע כי הפרסומים כולם מהווים לשון הרע, וזאת בשים לב לנסיבות החיצוניות הסובבות את הפרסום, הנוגעות לתכנית המשחק שגובשה עבור המערערים – תכנית שנועדה לפגוע בעזור ובמרקעי תקשורת. סבורני כי במהלך זה פסח בית המשפט המחוזי על חלק מן השלבים בקביעת אחריות בגין העוולה הקבועה בחוק איסור לשון הרע. כזכור, בחינת השאלה אם אחראי מפרסם בעוולת לשון הרע מחייבת לצלוח 4 שלבים: קביעה כי מדובר ב"פרסום"; קביעה כי הפרסום הוא משום "לשון הרע" לפי מובנו הטבעי והרגיל בעיני קורא סביר; בדיקה אם הפרסום מוגן; ואחרון: בהיעדר הגנה, בחינת הסעד המתאים לנפגע מהפרסום.

43. להשקפתי, מקומן של קביעות פוזיטיביות בעניין כוונה לפגוע באמצעות פרסום זה או אחר במושא הפרסום אינו בשלבי הבחינה הראשונים, שמתמקדים בשאלה אם ביטויים מסוימים מהווים לשון הרע אם לאו, שכן בחינה זו נערכת לפי אמת מידה אובייקטיבית (קרי: בהתאם לאופן שבו אדם סביר יפרש את תוכן הפרסומים על פי מובנם הרגיל והטבעי; ראו ההפניות בפסקה 21). ברגיל, הכוונה שמאחורי הפרסום אינה בידיעה רגילה של מי שהפרסום הופנה אליו, ואת המילים שבפרסום יש לפרש "בהקשר בו פורסמו, ללא היזקקות לנתונים חיצוניים נוספים העלולים לשנות את משמעותן או להרחיבן, אלא אם ניתן להוכיח כי גם נתונים נוספים אלה הם בגדר ידיעתם הרגילה של אלה ששמעו או קראו אותם" (עניין חברת החשמל, בעמ' 300; ראו גם ע"א 68/56 רבינוביץ' נ' מירליון, פ"ד יא 1224, 1229 (1957); שנהר, בעמ' 116). תחת זאת, קביעות אלו (שעניינן הכוונה שמאחורי הפרסום) יפות לשלב השלישי

והרביעי לניתוח, המתמקד בשאלה אם קמות למפרסם הגנות שיש בכוחן לשלול את אחריותו בלשון הרע; וכמו כן בשאלת שיעור הפיצויים המתאים בנסיבות העניין. בפרט, יש בהן כדי להשליך על תום ליבו של המפרסם. בענייננו, דומה שבית המשפט המחוזי ראה בכוונת המערערים – כפי שזו הובנה מהתכנית – נסיבה חיצונית המסייעת לבחון אם האמור מהווה לשון הרע אם לאו, וזאת על אף שלא הונחה תשתית עובדתית לתמוך בטענה כי תכנית המשחק, שהיא נתון חיצוני לפרסומים, הייתה בידיעה רגילה של מי שהפרסום הופנה אליו. על רקע האמור, נראה לי כי השימוש בממצאי בית המשפט ביחס לתכנית המשחק צריך להישמר לשלבים השלישי והרביעי של הבחינה, וכך אעשה להלן.

שלב שלישי: האם הפרסומים בסדרה ד' ובסדרה ו' זוכים להגנות המנויות בחוק איסור לשון הרע?

44. גם כאשר נקבע כי פרסומים מסוימים אכן עולים כדי לשון הרע, עשויה איזו מההגנות הקבועות בחוק איסור לשון הרע – שהנטל להוכיח את קיומן הוא על המפרסם – הנתבע – לשלול את האחריות בגין הפרסום. חוק איסור לשון הרע מבחין בין כמה סוגי הגנות: הגנות מוחלטות (פרסומים אשר אף שיש בהם לשון הרע, הם מותרים), הקבועות בסעיף 13 לחוק; הגנת "אמת הפרסום", המוענקת למפרסם שיוכיח את אמיתות הפרסום וכי היה עניין ציבורי לפרסם את הדברים (סעיף 14 לחוק); והגנה הנוגעת לפרסום שנעשה בתום לב (סעיף 15 לחוק). ההגנות השונות משקפות אינטרסים חברתיים שונים, ובכל אחת מהן באה לידי ביטוי נקודת איזון שונה בין הזכות לשם טוב לבין חופש הביטוי על רבדיו השונים (ראו למשל עניין שרנסקי, פסקה 16).

האמנם איזו מן ההגנות קמה למערערים? לבירור שאלה זו נפנה כעת.

הגנת פרסומים מותרים

45. המערערים טוענים כי הפרסומים בסדרה ו' חוזרים על הוראות צו המניעה השני שניתן נגד המשיבים בהליך שניהלו בארצות הברית ולכן הם חוסים תחת אחת מחלופות ההגנה של פרסומים מותרים – פרסומים החוזרים על פרסום בהליך שיפוטי (סעיפים 13(5) ו-13(7) לחוק). סעיפים אלה מורים כך:

פרסומים 13. לא ישמש עילה למשפט פלילי או

אזרחי –

[...]

(5) פרסום ע"י שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית על פי דין, שנעשה תוך כדי דיון בפניהם או בהחלטתם, או פרסום על ידי בעל דין, בא כוחו של בעל דין או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;

[...]

(7) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע כאמור בפסקאות (5) או (6) בישיבה פומבית, ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21;

46. לא מצאתי ממש בטענה זו. כפי שצינו לעיל, החלק שיש בו משום לשון הרע בפרסומים שבסדרה זו אינו זה שבו מפורטים התנאים שקבע בית המשפט בצו המניעה השני, אלא דווקא האמירה שנוכרה שם שלפיה כל התקשרות עם עוזר היא מסוכנת ועשויה להוליד תביעה כספית מצד קאנווסט. ברי כי אמירה זו אינה חוזרת על האמור בצו המניעה. לא למותר להזכיר כי סעיף 13(7) לחוק מעניק הגנה לפרסום שהוא "דין וחשבון נכון והוגן" על הנאמר בהליך שיפוטי. בפסיקתנו נקבע כי כדי שפרסום חוזר ייחשב לנכון והוגן הוא אינו חייב להיות חזרה מילולית או חזרה מלאה על הפרסום הקודם, ודי שיבטא את רוח הדברים. עם זאת, "תנאי הוא שהחזרה, שאינה חייבת להיות מילולית או מלאה, תשקף את תוכן הפרסום הקודם בצורה נכונה והוגנת, כלומר לא תוציא דברים מהקשרם, לא תיתן להם ביטוי חד-צדדי או בלתי מאוזן ולא תציג אותם באור אחר או תיתן להם משמעות שונה מאלה שבפרסום הקודם" (ע"א 348/85 בן ציון נ' הוצאת מודיעין בע"מ, פ"ד מב(1) 797, 801-802 (1988)). האופן שבו הוצגו הדברים בסדרה זו אינו מקיים תנאי זה. הרושם המתקבל מן הפרסומים הוא כי השלכותיו של צו המניעה נוגעות לכל התקשרות עם עוזר, אף אם זו אינה קשורה לקבוצת הפוסט. משמעות זו להוראות צו המניעה, לגבי דידי, שונה מזו המתבקשת בענייננו. לפיכך, אין הפרסומים מקיימים את הדרישה לדיווח נכון והוגן. התוצאה היא כי הפרסומים בסדרה זו אינם יכולים לחסות תחת ההגנה הקבועה בסעיף 13 לחוק. משזו התוצאה שאליה הגעתי, ומהשצדדים לא טענו לעניין זה, לא מצאתי מקום להידרש לשאלה כלום הגנה זו כלל חלה על הנאמר בהליכים משפטיים המתנהלים מחוץ לישראל (לסוגיה זו ראו שנהר, בעמ' 208-209).

14. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש.

הגנת אמת
הפרסום

כדי שמפרסם יזכה להגנת אמת הפרסום, המכונה גם הגנת "אמת דיברתי", עליו להוכיח כי נתקיימו שני תנאים: כי הדבר שפורסם היה אמת; וכי היה בפרסום עניין ציבורי. המערערים טוענים כי הפרסומים בסדרה ו' מקיימים את שני התנאים האמורים, ולפיכך הם חוסים תחת הגנה זו. אשר לתנאי אמיתות הפרסום נטען כי הפרסומים מתארים נכונה את המציאות, שכן בית המשפט שהוציא מלפניו את צו המניעה הזמני קבע כי קיימות ראיות לכאורה לכך שהמשיבים הפרו הסכם עם המערערים; וכי המשיבים אינם יכולים לבצע פעולות בנכס נושא המחלוקת, קרי: בקבוצת הפוסט בכלל, ובעיתון הג'רוזלם פוסט בפרט. דא עקא, קריאה סבירה של הפרסומים בסדרה זו מותירה את הקורא עם הרושם שלפיו כל התקשרות עם עזור חשופה לסנקציות, ומסקנה זו אינה נובעת מצו המניעה שהוצא נגד המשיבים.

48. המערערים מוסיפים וטוענים כי די בכך שהתוכן הכללי של הפרסום תואם למציאות כדי לזכות את הפרסומים בסדרה זו בהגנת אמת בפרסום. נראה כי טענה זו מכוונת לסייפת סעיף 14 לחוק, שלפיה "הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה ממש". ברם, לטעמי הפרסומים האמורים אינם עומדים בתנאי סעיף זה. כדי להחיל את ההגנה האמורה בסעיף זה חרף פרט לוואי שאין בו אמת, יש לעמוד על מידת החשיבות של הפרט הנדון ועל מידת הפגיעה שהוא מסב (שנהר, בעמ' 221-222). בענייננו, עמידה על שניים אלה מובילה למסקנה כי לא ניתן להחיל על הפרסומים בסדרה זו את הגנת "אמת דיברתי". בטענה שלפיה נשקף איום כללי מכל התקשרות עם עזור אין אמת, שכן בינה לבין משמעות צו המניעה ת"ק פרסה. משקלה של טענה זו בכתבות אינו מבוטל (ראו למשל ע"א 334/89 מיכאלי נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555, 564-565 (1992) (להלן: עניין מיכאלי)). אשר למידת הפגיעה שהיא מסבה, נראה לי כי התיוג של עזור כמי שמסוכן להתקשר עמו – אגב תיאור של צו מניעה שיפוטי ושל פנייה אישית לבנק – הוא פוגעני ביותר, וזאת להבדיל מן הפגיעה שהייתה נגרמת לו היה הפרסום תואם את המציאות העובדתית לאשורה (היינו: אילו היה מובהר כי צו המניעה נוגע לעסקאות שקשורות בקבוצת הפוסט בלבד. ראו

ע"א 4/85 צור נ' הוכברג, פ"ד מב(3) 251, 256 (1988); עניין קראוט, בעמ' 859; שנהר, בעמ' 222). נוכח זאת, באתי למסקנה כי לא ניתן לראות בטענות שלפיהן נשקפת סכנה מכל עסקה עם עזור "פרט לוואי שאין בו פגיעה ממש". על רקע מסקנה זו, אינני רואה להכריע בשאלה אם היה עניין ציבורי בפרסומים שבסדרה זו (תנאי הדרוש אף הוא לצורך הקמת ההגנה שבסעיף 14 לחוק).

הגנת תום לב

49. גם אם הפרסומים שפורסמו לא היו אמת, הם עשויים לזכות להגנה מקום שבו הפרסום נעשה בתום לב (סעיף 15 לחוק). כדי שמפרסם לשון הרע ייהנה מהגנת סעיף 15, עליו לקיים שני תנאים מצטברים: הראשון כי הפרסום נעשה בתום לב, והשני כי הפרסום נעשה בגדר אחת מ-12 החלופות הנסיבתיות שמונה החוק בסעיף זה (ע"א 354/76 עזבון שרף נ' שרותי יעוץ כלכלי בע"מ, פ"ד לה(4) 169, 175 (1981) (להלן: עניין שרף); ע"א 250/69 הוצאת מודיעין בע"מ נ' חתוקה, פ"ד כג(2) 135, 137 (1969); שנהר, בעמ' 250). סעיף 16 לחוק מוסיף ועומד על נסיבות המקימות חזקות ראייתיות שמצביעות – בדרך החיוב או השלילה – על קיומו של תום לב בפרסום (ראו גם עניין בן גביר, פסקה 23 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; עניין שרנסקי, פסקה 26; ע"א 670/79 הוצאת עיתון הארץ נ' מזרחי, פ"ד מא(2) 169, 201 (1987) (להלן: עניין מזרחי)). כך, אם הוכיח המפרסם כי הפרסום נעשה באחת הנסיבות המנויות בסעיף 15 לחוק וכי הפרסום לא חרג מתחום הסביר בנסיבות העניין, תחול החזקה החיובית שלפיה המפרסם היה תם לב (סעיף 16(א) לחוק). לעומת זאת, חזקה שלילית היא כי מפרסם לא היה תם לב אם נתקימה אחת מהנסיבות הבאות: אם הפרסום לא היה אמת והמפרסם לא האמין באמיתותו; אם הפרסום לא היה אמת והמפרסם לא נקט אמצעים סבירים לברר את האמת עובר לפרסום; או אם הוכח שהמפרסם התכוון לפגוע בנפגע במידה החורגת מהמידה הסבירה הנדרשת להגנת הערכים המוגנים על ידי הגנת תום הלב (סעיף 16(ב) לחוק; ראו גם עניין שרנסקי, פסקאות 18-19).

50. המערערים טוענים כי הפרסומים בסדרה ד' ו-ו' באים בגדרי לפחות אחת מחלופות סעיף 15: הגנה בתום לב על אינטרס לגיטימי של המפרסם (סעיף 15(3)); הבעת דעה בתום לב (סעיף 15(4)); והבעת דעה על התנהגותו של עזור כבעל דין (סעיף 15(5)). עוד נטען כי המערערים האמינו בתום לב באמיתות הדברים שפורסמו על ידם; כי שגה בית המשפט בכך ששלל את תחולת הגנת תום הלב בשל קביעתו כי המערערים התכוונו לפגוע במשיבים באמצעות הפרסומים; וכי יש לבדוק את סבירות

הפגיעה באמצעות הפרסומים בדרך של בחינת הפרסום עצמו ולא של הכוונה שבבסיסם. המשיבים מצדם טוענים כי בנתון לממצאי בית המשפט המחוזי בעניין תכנית המשחק שלפיהם הפרסומים נעשו במטרה להפעיל על עזור לחצים בהליך שהתנהל אותה שעה בין החברות, יש לקבוע כי הפרסומים לא נעשו בתום לב ומשכך אין תחולה להגנה דנן.

51. הדיון בהגנת תום הלב מחייבנו להידרש לקביעות בית המשפט קמא לעניין הכוונה שעמדה מאחורי הפרסומים. בבית המשפט המחוזי (ושוב בערעור שלפנינו) נחלקו הצדדים בשאלה מה ניתן ללמוד מתכנית המשחק על הכוונה שמאחורי הפרסומים, וכן בשאלה הכללית יותר: מה הייתה מטרת ההתקשרות שבמסגרתה גובשה תכנית המשחק האמורה בין קאנווסט לבין חברת מורל תקשורת, המספקת שירותי יחסי ציבור (להלן: מורל תקשורת)). לפי גרסת המשיבים, הפרסומים נועדו להכפיש את שמם הטוב בעולם העסקי כדי "לתמרץ" אותם להגיע לפשרה עם המערערים בהליך הבוררות. לעומתם טענו המערערים כי מטרת הפרסומים הייתה להביא את עמדתם בסכסוך לידיעת הציבור כדי להגן על שמם הטוב. מבין שתי גרסאות אלו ביכר בית המשפט המחוזי את גרסת המשיבים. נקבע כי הפרסומים היו מכשיר בידי קאנווסט להפעיל לחץ על המשיבים להגיע לפשרה, במטרה להשלים את עסקת הבעלות המשותפת על קבוצת פוסט בתנאים הרצויים לה. קביעה זו של בית המשפט המחוזי נטועה בחומר הראיתי שהוצג לפניו. כידוע, אין זה מדרכה של ערכאת ערעור להתערב בממצאים מעין אלה אלא בנסיבות חריגות, בשל כך שבידי הערכאה הדיונית מצויים הכלים לבחינת מהימנותם של עדים והאמצעים להערכת משקלן של העדויות, כל אחת לפני עצמה והשתלבותן זו בזו (ראו, מני רבים, עניין קורן, פסקה 8; ע"א 7699/11 פלקטר נ' ברנדט, פסקה 10 (25.12.2013); ע"א 2657/04 וילדר נ' ניסנקורן, פסקה 19 (19.7.2006)). בנסיבות שלפנינו לא ראיתי להתערב בקביעה זו של בית המשפט המחוזי. בית המשפט בחן את מסמכי תכנית המשחק ואת הסכם שכר הטרחה בין מורל תקשורת לבין קאנווסט, ושמע עדים בשאלת מידת הטמעתה של התכנית בפועל. כל אלה הביאו את בית המשפט לידי מסקנה כי המטרה מאחורי התכנית והפרסומים שבאו לאחריה הייתה להשחיר את פניו של עזור כאיש עסקים כדי להפעיל עליו לחץ להיענות לדרישות המערערים בהליך הבוררות. בכך לא מצאתי להתערב.

52. משלא ראיתי לשנות מקביעת בית המשפט המחוזי באשר לכוונה שעמדה בבסיס הפרסומים, ומשלא ראיתי לקבל את טענת המערערים שלפיה הם האמינו בתום לב בתוכן הפרסומים בשים לב לממצאים שקבע בית המשפט המחוזי לעניין תכנית

המשחק, שהפרסומים היו חלק ממנה (השוו ע"א 788/79 ריימר נ' עיזבון רייבר, פ"ד לו(2) 141, 149-150 (1981)) – יש לקבוע כי הפרסומים לא בוצעו בתום לב לפי סעיף 15 לחוק. ממצא פוזיטיבי זה מייתר כמובן את הצורך להידרש לחזקות תום הלב שבסעיף 16 לחוק (ראו למשל דנ"א 2121/12 פלוני נ' דיין-אורבך, פסקה 7 לחוות דעתו של השופט נ' הנדל (18.9.2014)); עניין שרנסקי, פסקאות 26-27; עניין מזרחי, בעמ' 188 שם ציין השופט (כתארו אז) ש' לוין כי "סעיף 16 קובע חזקות ראייתיות, שמותר להחילן רק כל עוד אין קיימת ראייה פוזיטיבית בדבר קיומו או אי-קיומו של תום-לב", ודי בו כדי לשמוט את הקרקע תחת כל הטענות הנוגעות להגנת תום הלב.

53. סיכומו של עניין: בחנו 6 סדרות פרסומים בשאלה אם היה בהן לשון הרע נגד המשיבים, ומצאנו כי בפרסומים שבסדרה ד' ושבסדרה ו' נכללה לשון הרע כאמור. עוד ראינו כי על הפרסומים דנן לא חלה איזו מההגנות שבחוק איסור לשון הרע. נותר אפוא לדון בשאלת הסעד.

שאלת הסעד

54. טרם נפרט בהרחבת מה את הסעד שנפסק בבית המשפט המחוזי, נזכיר כי בית המשפט הטיל אחריות על המערערים הן מכוח חוק איסור לשון הרע, הן מכוח עוולת הרשלנות. קביעותיו של בית המשפט לעניין הנזק נזכרו אגב דיון בעוולת הרשלנות, ובמסגרת זו התייחס בית המשפט לנזק שנגרם הן מן הפרסומים השונים, הן מהיבטים אחרים של תכנית המשחק. כזכור, בית המשפט קבע כי הפיצוי המתאים בגין עוולת לשון הרע זהה בהיקפו לזה שנפסק בעוולת הרשלנות, קרי: מיליון ש"ח, ופיצויים אלה הושתו על המערערים בחופף. נוכח הקשר הברור בין הפרסומים שיש בהם משום לשון הרע לבין הנזק שנגרם, קשר שעליו עמד גם בית המשפט המחוזי, מרבית הדיון שערך בית המשפט בעניין זה יפה גם לענייננו.

55. בית המשפט המחוזי קבע כי המשיבים לא הביאו ראיות מספיקות לתמוך בטענה שלפיה הפרסומים גרמו להם לנזק ממוני. נקבע כי המשיבים לא הציגו תימוכין

לגרסה שלפיה בתקופה הרלוונטית רווחיהם או תנאי האשראי שלהם זכו אכן נפגעו; כי הטענה שלפיה לולא הפרסומים היו המשיבים מרוויחים יותר ממה שהרוויחו בפועל לא גובתה בראיות ממשיות; וכי נוכח אלה – לא הונחה תשתית ראייתית מינימאלית בשאלת שיעור הנזק הממוני הנטען. אשר לנזק הלא הממוני – בית המשפט קיבל את טענת המשיבים שלפיה לא ניתן להוכיח את הפגיעה באמינותו ובמהימנותו של עזור כאיש עסקים ובשמה הטוב של מרקעי תקשורת, אך קבע כי בנסיבות העניין, נוכח חומרת הדיבה שבפרסום ותפוצתו הרחבה, וכן בשל הכוונה לפגוע בשם של המשיבים, יעמדו הפיצויים על סך של מיליון ש"ח. זאת בשים לב לסכומים שעמדו על הפרק במסגרת הסכסוך על קבוצת הפוסט (כ-12 מיליון דולר), וכמו כן בהתחשב בשכר הטרחה שהסכימה קאנווסט לשלם למורל תקשורת עבור שירותיה (50,000 דולר בגין הצלחה – זכייה בבוררות או הגעה להסדר פשרה משביע רצון – נוסף על תשלום חודשי בסך של כ-9,000 דולר), ובמצבם הכלכלי הטוב של המערערים.

56. המערערים טוענים כי בית המשפט ייחס משקל רב מדי לשאלת הכוונה שבבסיס הפרסומים עת קבע את שיעור הפיצויים. לעמדתם, כוונת המפרסם היא שיקול אחד מבין כמה שיקולים מנחים באומדן הפיצוי. נטען כי בנסיבות המקרה דנן, חרף תפוצתם הרחבה של הפרסומים – הביטויים שהופנו נגד המשיבים לא היו מן החמורים, ומשכך לא גרמו לנזק. בנסיבות אלו, לא היה מקום לפסוק כל פיצוי בגין נזק ממשי – במיוחד נוכח האיזון הצריך לעניין בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב. המערערים מוסיפים כי קביעת בית המשפט שלפיה המשיבים לא הוכיחו שנגרם להם נזק ממוני נטועה בחומר הראיתי שהוצג לפניו. בהקשר זה נטען כי המשיבים לא הציגו כל ראיה (לבד מעדותו של גולן) שלפיה בנק לאומי שינה יחסו אליהם בשל הפרסומים. אשר לנזק הלא ממוני נטען כי עזור לא העיד על הפגיעה האישית שנגרמה לשמו הטוב; כי הפיצוי שנפסק בגין ראש נזק זה חורג מהפסיקה הנוהגת; וכי לכל הפחות היה על בית המשפט להעמיד את הפיצויים על הסכום שנקבע בסעיף 7 לחוק לפיצויים ללא הוכחת נזק.

57. המשיבים כופרים בטענות המערערים על שני ראשיהן. אשר לנזק הממוני, נטען כי שגה בית המשפט בקבעו כי לא הונחה תשתית עובדתית מתאימה להוכחת נזק זה. לגרסת המשיבים, חלק מהפרסומים הביאו לפגיעה ביחסי המשיבים עם בנק לאומי, שהתבטאה, בין היתר, בהפחתת קווי אשראי, בסירוב להעמיד הלוואות בריבית ובהחמרת הדרישות לביטחונות – כולם תנאים שלא הוצבו על ידי הבנק עובר לפרסומים. נוכח פגיעות אלו נטען כי נמנעו מהמשיבים הזדמנויות עסקיות רבות.

בפרט טוענים המשיבים כי כתוצאה מהפרסומים סירב הבנק להעמיד לטובתם מימון לרכישת מקרקעין ובעקבות זאת נגרם להם נזק בסך של כ-12 מיליון ש"ח. אשר לפיצוי בגין נזק לא ממוני טוענים המשיבים כי מיקוד הפרסומים בעזור באופן אישי העצים את הפגיעה שהם הסבו; וכי בשים לב לכוונת המערערים לגרום לנזק ולמשאבים שהשקיעו בכך, וכן בהתחשב בהכרח להרתיע מהפרקטיקה של שימוש בתקשורת להפעלת לחץ על יריב עסקי, יש להגדיל את הפיצוי שנפסק. עוד טוענים המשיבים כי לכל הפחות יש להעמיד את גובה הפיצויים על כ-2.8 מיליון ש"ח (מכפלת הסכום הסטטוטורי הקבוע בחוק לפיצויים ללא הוכחת נזק במספר הפרסומים). בתגובה לטענה אחרונה זו טוענים המערערים כי אין מקום לעשות שימוש בשיטת החישוב דנן שכן בנסיבות המקרה הפרסומים נוגעים כולם לאותה מסכת עובדתית.

ד"ן

אקדים ואומר כי לאחר בחינה של טענות הצדדים לעניין שיעור הפיצויים, סבורני כי יש לקבל באופן חלקי את טענות המערערים.

58. תחילה למסגרת הנורמטיבית הרלוונטית לענייננו. סעיף 7 לחוק איסור לשון הרע קובע כי "פרסום לשון הרע לאדם או יותר זולת הנפגע תהא עוולה אזרחית, ובכפוף להוראות חוק זה יחולו עליה הוראות הסעיפים [...] לפקודת הנזיקים האזרחיים, 1944". סעיף 60 לפקודה זו, ובלבושו הנוכחי סעיף 76 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: פקודת הנזיקין), קובע כי פיצויים יינתנו בגין נזק שסבל התובע שנבע במישרין מעוולת הנתבע; וכי פיצויים בגין נזק ממון ייפסקו אם התובע תמך טענותיו לנזק זה בתשתית עובדתית מתאימה. העולה מסעיף זה, בהתאמה לענייננו, הוא כי נפגע מלשון הרע יזכה בפיצויים מקום שבו קיים קשר סיבתי בין הפרסום לבין הנזק. נזק לצורך עניין זה הוא "אבדן חיים, אבדן נכס, נוחות, רווחה גופנית או שם-טוב, או חיסור מהם, וכל אבדן או חיסור כיוצאים באלה" (סעיף 2 לפקודת הנזיקין).

59. מקובלת הדעה כי שלוש תכליות עומדות ביסוד פסיקת פיצויים לנפגע מעוולת לשון הרע: ראשונה היא התכלית התרופתית, שנועדה להשיב את המצב לקדמותו, קרי: למצב ששרר בטרם נפגע שמו הטוב של הנפגע (ראו אצל שנהר, בעמ' 369). בהקשר זה יש אף הסבורים כי פסיקת הפיצויים משיבה במידת מה את זכותו של הנפגע לשם טוב, נוכח ההכרה השיפוטית בפגיעה שנגרמה לו. שנייה – התכלית החינוכית-הרתעתית, שמטרתה "שיחנכו את הקהל ויחדירו לתודעתו כי שמו הטוב של אדם, בין אם הוא איש

פרטי, ובין אם איש ציבור, אינו הפקר" (ע"א 30/72 פרידמן נ' סגל, פ"ד כז(2) 225, 244 (1973) (להלן: עניין פרידמן)). שלישית ואחרונה היא התכלית העונשית (אשר לעתים נכרכת בתכלית החינוכית-הרתעתית), הקשורה בכוונת המפרסם, ושלפיה יש ליתן את הדעת בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע לשאלה אם הפרסום נעשה בכוונה תחילה לפגוע (ראו למשל עניין בן גביר, פסקה 32 לחוות דעתה של השופטת א' פרוקצ'יה; עניין אמר, בעמ' 521; ע"א 259/89 הוצאת מודיעין בע"מ נ' ספיר, פ"ד מו(3) 48, 56-57 (1992); ע"א 1370/91 משעור נ' חביבי, פ"ד מז(1) 535, 539 (1993); ע"א 802/87 נוף נ' אבנרי, פ"ד מה(2) 489, 493-494 (1991) (להלן: עניין נוף); עניין שרף, בעמ' 174; עניין מזרחי, בעמ' 205-206; עניין פרידמן, בעמ' 237-243; לשון הרע: הדין המצוי והרצוי, בעמ' 396; שנהר, בעמ' 369-370, 372; תומר קרמרמן "שומר פיו ולשונו – שומר מצרות נפשו: פיצויים ללא הוכחת נזק בחוק איסור לשון הרע" משפטים מג 899, 902-903 (2013) (להלן: קרמרמן)). בפסיקת הפיצויים מביא בית המשפט בחשבון גם את האיזון הראוי בין חופש הביטוי לבין הזכות לשם טוב ואת ההשלכות האפשריות של שיעור הפיצויים שייקבע על מידת הפגיעה בכל אחת מהזכויות (עניין שרנסקי, פסקה 50; עניין אמר, בעמ' 520; ע"א 552/73 רוזנבלום נ' כץ, פ"ד ל(1) 589, 596 (1975) (להלן: עניין רוזנבלום)).

60. מהו שיעור הפיצויים המתאים במקרה שלפנינו, על רקע התשתית הנורמטיבית עליה עמדנו? ראשית דבר ייאמר כי לא מצאתי להתערב במסקנת בית המשפט המחוזי שלפיה לא הורם הנטל להוכיח קיומו של נזק ממוני. כזכור, בית המשפט עמד על כך שלמשיבים הייתה אפשרות לספק תימוכין לטענתם כי נגרם להם נזק ממוני, אך הם לא ניצלו הזדמנות זו. כך, למשל, לא הובאו עדים מבנק לאומי, אשר לפי הטענה נמנע מהתקשרויות מסוימות עמם נוכח הפרסומים העוולתיים; לא הוצגו ראיות לעניין שינוי מסגרות האשראי; לא הוגשו דו"חות כספיים של מרקעי תקשורת; וכן הלאה. מסקנה זו נטועה אפוא בחומר שהוגש לעיונו של בית המשפט המחוזי, וכאמור, לא קמה עילה לסטות ממנה.

61. מכאן לנזק שאינו ממוני. בית משפט זה כבר עמד על הקושי שבהערכת נזק לא רכושי שנגרם כתוצאה מפרסום לשון הרע, קושי הנובע מהבעייתיות שבהצגת ראיות להוכחת הנזק שנגרם לשם הטוב של הנפגע, קל וחומר לכימותו (ראו למשל עניין אמר, בעמ' 523-524). שתיים הן הדרכים לענות על קושי זה. האחת היא המנגנון הקבוע בסעיף 7א(ב) לחוק איסור לשון הרע, שאותו ניתן לכנות "המסלול הסטטוטורי". לפי מנגנון זה, רשאי בית משפט להשית פיצויים בסכום של עד 50,000 ש"ח ללא הוכחת

נזק על מפרסם פרסום דיבתי (או כפל הסכום אם הפרסום נעשה בכוונה לפגוע (סעיף 7א(ג) לחוק). הסכומים מתעדכנים לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן (סעיף 7א(ה) לחוק)). סעיפים אלה משקפים שתיים מתכליותיו של הפיצוי בלשון הרע שעליהן עמדנו לעיל: התכלית החינוכית והתכלית העונשית. בגדרן מושם הדגש על הרתעת מוציאי לשון הרע פוטנציאליים, ולא על ריפוי נזק שנגרם בפועל לנפגע (קרמרמן, בעמ' 908). הדרך השנייה להתמודדות עם קשיי ההוכחה של נזקים אלה, שניתן לכנותה "המסלול הפסיקטי", היא חיוב המפרסם מכוח הלכה שנקבעה זה מכבר בפסיקתנו, שלפיה חזקה היא כי פרסום לשון הרע כשלעצמו גורם נזק כללי לשמו הטוב של הנפגע (ראו למשל ע"א 2668/97 רופין נ' גלובס פבלישר עיתונות (1983) בע"מ, פ"ד נה(1) 721, 725 (1998) (להלן: עניין רופין); עניין שרף, בעמ' 174; ע"א 90/49 בנטוב נ' קוטיק, פ"ד ה 593, 595 (1951); שנהר, בעמ' 387-388; יובל קרניאל ועמירם ברקת "הפיצויים בדיני לשון הרע: השם והשמן" עלי משפט ב 205, 210-211 (2002) (להלן: קרניאל וברקת)). בפסיקת פיצויים לפי חזקה זו יעריך בית המשפט את הנזק ויקבע פיצויים מתאימים בהתחשב במעמדו של הניזוק בקהילתו; בהשפלה ובסבל שהוא חווה; בטיב הפרסום ובאמינותו; בהיקף התפוצה של הפרסום; ובמידת הפגיעה שיש בפרסום. עוד עליו להתחשב בהתנהגות הצדדים – המפרסם והנפגע – לפני ואחרי הפרסום (ראו למשל עניין שרנסקי, פסקה 51; ע"א 9258/04 ח'ורי נ' חברת כל אל-ערב בע"מ, פסקה ט' (21.6.2005); עניין אמר, בעמ' 525; עניין נוף, בעמ' 493-494; עניין רחנבלום, בעמ' 594-595; עניין פרידמן, בעמ' 244; עניין מיכאלי, בעמ' 570-571).

62. מהו היחס בין שני מסלולים אלה? מתי יהיו הפיצויים מוגבלים ב"תקרה" הקבועה בסעיף 7א לחוק, ומתי תוחלנה אמות המידה שנקבעו בפסיקתנו, שאינן תוחמות את גובה הפיצויים? פסיקתנו טרם הקיפה שאלה זו מכל עבריה. בעניין שרנסקי קבעה השופטת א' פרוקצ'יה כי כאשר הוכיח הנפגע "נסיבות מטריאליות המבססות קיומו של נזק [לא ממוני]" ניתן לחרוג מרף הפיצוי הסטטוטורי שבסעיף 7א לחוק (שם, פסקה 46 לחוות דעתה). בפרשה אחרת ציין המשנה לנשיאה א' דיבלין (בדן יחיד) כי הגבלת הסכום הקבועה בסעיף 7א לחוק אינה מונעת מבית המשפט לפסוק פיצוי בגין נזק לא ממוני בסכום גבוה יותר בהתאם לשיקולים שנקבעו בפסיקה לעניין זה (רע"א 3832/11 פישביין נ' בומבך, פסקה 5 (18.1.2012)). להרחבה על סוגיה זו ראו קרניאל וברקת, בעמ' 218-232; קרמרמן, בעמ' 921-927). אף שאפשר ששאלה זו עוד תתבהר בהמשך בפסיקתנו, הכרעה בה אינה דרושה במקרה זה. זאת, שכן כפי שיפורט להלן, להשקפתי סכום הפיצויים המתאים למקרה זה בא בגדריו של סעיף 7א לחוק. מסקנה זו מייתרת את הצורך לבחון כלום ניתן לחרוג מתקרת סעיף זה מכוח המסלול הפסיקטי.

63. נעמוד כעת על איזון השיקולים הצריכים להערכת נזק לא ממוני ב"מסלול הפסיקתי". נקודת המוצא בענייננו היא השוני בין קביעתנו כאן ביחס לאחריות בלשון הרע לבין קביעות בית המשפט המחוזי. כפי שכבר צוין לעיל, בית המשפט המחוזי סבר כי הפרסומים כולם הם בגדר לשון הרע, ובגינם הועמד הפיצוי למשיבים על סך של מיליון ש"ח. לעומת זאת, לנו נראה כי רק בחלק מהפרסומים, אלה שבסדרות ד' ו-ו', יש משום לשון הרע. שינוי מהותי זה בהיקף האחריות מחייב שינוי גם בסכום הפיצויים. מהו אפוא סכום הפיצויים ההולם במקרה זה, שבו נאמר כלפי איש עסקים כי הוא נוהג להסתכסך עם שותפיו כעניין שבשגרה; וכי כל התקשרות עמו היא מסוכנת?

64. בענייננו, יש לשקול מצד אחד את העובדה כי בביטויים אלה יש כדי להרתיע אחרים מפני התקשרות עם עזור ועם מרקעי תקשורת שבשליטתו, וזאת בשים לב לחשיבות של השם הטוב לאיש העסקים, שעליה כבר עמדנו. עוד יש לתת את הדעת לכך שהפרסומים הופיעו בעיתונים כלכליים יומיים שתפוצתם רחבה, ושקוראיהם נמנים על הפעילים בזירה העסקית, הרגישה במיוחד לפגיעה בשם הטוב של המשיבים. לכך יש להוסיף, בהתייחס לסדרה ו', כי המערערים לא הביאו לכדי פרסום את דבר סיומו של הסכסוך המשפטי ואף לא את דבר פקיעתו של צו המניעה השני בדרך שבה פורסמה לשון הרע בסדרה זו (קרי: בהודעה מתאימה לאמצעי התקשורת, שהייתה מופצת לפחות בעיתון כלכלי אחד. ראו הוראת סעיף 19(4) לחוק; ליישומה בפסיקה ראו למשל עניין שרף, בעמ' 174; עניין רופין, בעמ' 726; עניין נוף, בעמ' 494; שנהר, בעמ' 399. יצוין עם זאת כי באתר דה מרקר במרשתת פורסמו שתי כתבות בימים 5-4.6.2005 על כך שעזור זכה בהליך הבוררות (ראו מוצגים 18-19 למוצגי המערערים), ברם לא נטען כי המערערים הם שאחראים לפרסום "מתקן" זה). יתרה מכך: לפי הממצא שקבע בית המשפט המחוזי, מקורם של הפרסומים בכוונה תחילה של המערערים להפעיל לחץ על המשיבים במטרה לזכות ביתרון בסכסוך שהתנהל אותה עת. התנהגות זו של המערערים, אשר פגעו במכוון בשם הטוב של המשיבים וביקשו להפיק מכך תועלת כלכלית ממשית – מצדיקה הגדלה של סכום הפיצויים (ראו למשל עניין מזרחי, בעמ' 206; עניין פרידמן, בעמ' 244; שנהר, בעמ' 393-394). מצד שני, אין בפרסומים אמירות מן הסוג החמור ביותר שניתן להעלות על הדעת (השוו, למשל, לפרסום הכולל טענות לחשדות למעשים פליליים: עניין קראוס, בעמ' 855; ע"א 310/74 שטרית נ' מזרחי, פ"ד ל(1) 389, 391 (1975); ע"א 114/64 תיק נ' קריניצי, פ"ד יח(4) 378, 383 (1964); שנהר, בעמ' 129). יש אף להתחשב בכך שבשתי סדרות הפרסומים שבהם נזכרו הדברים, הם נוסחו בצורה כללית ויוחסו לגורמים לא מזוהים

שחיוו דעתם על עזור. לשון אחר: לא הובאה בהם דוגמא מוחשית למקרה שבו הסתכסך עזור עם שותפיו, ואיש לא נטל אחריות של ממש על האמירות. לכך יש השפעה על המשקל שמייחס לאמירות אלו הקורא הסביר, וכפועל יוצא – למידת הנזק שהן עלולות לגרום.

65. עוד יש להתחשב באופן שבו הוצגו האמרות הפוגעניות דנן: הביטוי שנזכר בסדרה ו' ("כל עסקה שתבוצע עם מרקעי תקשורת שבשליטת עזור, באופן ישיר או עקיף, עומדת על בסיס רעוע מאוד ותהיה חשופה לתביעה מצידה של קנווסט") הופיע פעם אחת בכל אחת מהכתבות, ולא חזר על עצמו; וההתבטאות הרלוונטית מצד אספר בסדרה ד' לא הובלטה במיוחד בכתבת הראיון. עוד יש לשקול בהקשר זה כי בסדרות הפרסומים דנן הובאה תגובתו של נציג המשיבים. משכך, נראה שמידת ההשפלה והסבל שנגרמו לעזור וכמו כן מידת הפגיעה בשם הטוב של מרקעי תקשורת על ידי פרסומים אלה – מוגבלת. נוכח מכלול שיקולים אלה סבורני כי יהיה נכון להעמיד את סכום הפיצויים בגין סדרות הפרסומים ד' ו-ו' על סך של 220,000 ש"ח. סכום זה קרוב לסכום המרבי שניתן לפסוק בגין שני פרסומים בכוונה לפגוע ללא הוכחת נזק (לפי סעיף 7א לחוק ובהצמדה למדד), ולהשקפתי הוא מביא לידי ביטוי את האיזון בין כל השיקולים שעליהם עמדנו.

סיכום

66. העמדנו לבחינה את כל סדרות הפרסומים שלגביהן נקבע בבית המשפט המחוזי כי יש בהן משום לשון הרע. להשקפתנו, רק בסדרות הפרסומים ד' ו-ו' נמצאה לשון הרע כאמור. לא ראינו כי פרסומים אלה זוכים להגנות הקבועות בחוק לשון הרע. נוכח קביעות אלו נדרשנו לפסיקת הפיצויים. לאחר שמצאנו כי לא נגרם למשיבים נזק ממוני, פנינו להערכת הנזק הלא ממוני. בעניין זה הבאנו, בכף החובה, את קביעת בית המשפט המחוזי בדבר הכוונה שעמדה ביסודם של הפרסומים ואת תפוצתם הרחבה; ומנגד, בכף הזכות, את מידת החומרה של הביטויים, וכן את העובדה שלא עליהם הושם הדגש בפרסומים השונים. האיזון בין אלה לבין אלה הובילנו למסקנה כי יש להעמיד את סכום הפיצויים לטובת המשיבים על סך של 220,000 ש"ח.

אציע אפוא לחברותיי לקבל את הערעור ולדחות את הערעור שכנגד במובן זה שפסק הדין של בית המשפט המחוזי אשר לאחריות המערערים בלשון הרע ובעוולת הרשלנות יבוטל, המערערים יחובו באחריות מכוח עוולת לשון הרע בגין סדרות פרסומים ד' ו-ו', וישלמו למשיבים פיצויים בסך של 220,000 ש"ח. נוכח התוצאה של חיוב המערערים בלשון הרע, גם אם בהיקף מוגבל יותר, תופחת פסיקת ההוצאות בערכאה קמא ותועמד על סך של 35,000 ש"ח, אולם לא ייעשה צו להוצאות בערעור.

ש ו פ ט

השופטת א' חיות:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת ד' ברק-ארז:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק הדין של השופט ע' פוגלמן.

ניתן היום, ו' באב התשע"ה (22.7.2015).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת
